

Hoofdstuk 2
Slachtoffers van loverboys

In dit hoofdstuk gaan we dieper in op de slachtoffers van loverboys die in België uitgebuit worden. Loverboys rekruteren hun slachtoffers met verleidingstechnieken. Deze technieken gebruiken ze soms ook om slachtoffers die al gerekruteerd zijn onder controle te houden en zelfs aan te zetten tot criminele feiten. In België ligt de corebusiness van de loverboy nog altijd in de prostitutiesector maar hij is tegenwoordig ook actief in andere sectoren[133].

We benaderen hierbij drie aspecten. We starten met een schets van de slachtoffers van loverboys in België en maken hierbij gebruik van de casuïstiek en de literatuur. In een tweede luik stippen we enkele aandachtspunten aan zoals het belang van de aanpassing van de wet mensenhandel, de specifieke noden van deze kwetsbare slachtoffergroep en de detectieproblemen. Daarvoor baseren we ons vooral op de literatuur en de beleidservaringen in Nederland en op de interviews met magistraten en gespecialiseerde centra. In het laatste luik gaan we dieper in op het niet-bestraffingsbeginsel bij slachtoffers van loverboys. Daarvoor baseren we ons op de focus van het *Jaarverslag mensenhandel 2012*[134] en op de casuïstiek.

1. FENOMEENSCHETS SLACHTOFFERS LOVERBOYS

De slachtoffers van loverboys worden meestal gerekruteerd in hun herkomstland en al dan niet via een transitfase naar België overgebracht. Meestal zijn het meisjes die dan hier seksueel worden uitgebuit. Een andere mogelijkheid is dat loverboys hun slachtoffers in België zelf rekruteren en uitbuiten. In dat geval hebben de slachtoffers meestal de Belgisch nationaliteit maar het kunnen ook meisjes zijn die legaal of illegaal in België verblijven. Dat zijn de twee basisprofielen van slachtoffers van loverboys. Ze komen op veel punten overeen, maar toch zijn er enkele verschillen.

1.1. | Rekrutering in herkomstland

De loverboy begint een relatie met het slachtoffer in haar herkomstland. Concreet speelt dit zich vooral af in Roemenië, Bulgarije, Nigeria en Albanië[135]. Het eerste contact tussen de loverboy en het slachtoffer komt op verschillende manieren tot stand, maar altijd worden kwetsbare meisjes met een laag zelfbeeld geviseerd.[136]

Socialenetwerksites zoals Facebook[137] zijn een van de manieren waarop loverboys contact leggen. Ze geven daarbij tijdens het chatten veel aandacht aan het jonge meisje en stimuleren en krikken haar zelfwaarde op zodat ze smoorverliefd wordt.

In een andere situatie kennen de loverboy en het slachtoffer elkaar al jarenlang omdat ze tot een zelfde gemeenschap zoals de Roma behoren. De familie speelt daarin een stimulerende rol omdat ze dit beschouwen als een goede opportuniteit voor toekomstige economische zekerheid.

Daarnaast kon in het Hongaarse dossier, dat verder in dit verslag aan bod komt[138], vastgesteld worden dat verschillende slachtoffers gerekruteerd worden in jeugdinstellingen. De loverboy neemt dan tijdens het verleidingsproces ook de ondersteunende en beschermende rol van de vader- of moederfiguur over. Veel van die slachtoffers zijn in dat geval kinderen van Roma-afkomst die door de Hongaars instanties aan hun lot zijn overgelaten. Het eerste contact wordt gelegd in de nabije omgeving van dergelijke jeugdinstellingen waar de loverboys doelbewust rondhangen om een eerste contact te zoeken met meisjes die bijna achttien zijn en de jeugdinstelling spoedig moeten verlaten. Ze geven hun slachtoffers de nodige aandacht en zekerheid zodat die zich beschermd voelen.

Nadat de loverboy via een schijnbare liefdesrelatie het slachtoffer voldoende emotioneel gebonden heeft, vertrekken ze samen naar het buitenland om een respectabele job te zoeken. Dat kan rechtstreeks naar België leiden maar in verschillende gevallen ook via een transitland waar ze voor de eerste maal tot prostitutie gedwongen worden. Naast Portugal wordt ook Italië

133 Nationaal Rapporteur Mensenhandel (2009), *Mensenhandel - Zevende rapportage van de Nationaal Rapporteur*, Den Haag: BNRM, oktober 2009.
134 Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2012, *Bouwen aan vertrouwen*, pp. 9-40.
135 Zie ook deel 2, hoofdstuk 4, punt 1.1. (Albanese loverboy).
136 Zie ook deel 1, Externe bijdrage: De methode van de loverboys in Roemenië.
137 Jaarverslag Mensenhandel 2013, *Bruggen slaan*, p. 60.
138 Zie deel 2, hoofdstuk 2, punt 1.1.1.

vaak als transitland vermeld in de dossiers.[139] De slachtoffers worden er met geweld geconfronteerd met de werkelijkheid. In sommige gevallen worden ze zelfs verkocht door hun loverboy en eindigt hun schijnbare liefdesrelatie.

Via transitland en verkocht als seksslavinnen

In dit Roemeens dossier[140] werden minderjarige meisjes gecontacteerd en gerekruteerd via Facebook.

Een slachtoffer verklaarde dat zij in april 2011 in Roemenië een relatie kreeg met een zekere A. en met hem vertrok naar Portugal om daar in de landbouwsector te werken. Zij was op dat ogenblik zestien jaar oud. In Portugal werd zij door een vriend van A. overtuigd om als dienster in een café te werken om zo meer geld te verdienen. Het slachtoffer stemde in en werd naar een bar gebracht. Daar werd ze gedwongen om seks te hebben met klanten. Aanvankelijk weigerde ze, maar ze werd met een wapen bedreigd en geslagen. Het bleek dat de vriend van A. haar gekocht had voor 3.000 euro en dat zij dat bedrag moest terugverdienen.

In maart 2012 werd het slachtoffer naar België overgebracht en in een bar in Sint-Truiden geplaatst. Als de meisjes weigerden mee te werken, werden ze geïntimideerd en geslagen. Ze moesten ook instemmen met seks zonder voorbehoedsmiddelen omdat de prijs daarvan hoger ligt dan met voorbehoedsmiddelen. Dat leidde tot geslachtsziektes en gedwongen abortussen.

Vele slachtoffers blijven onder de controle staan van hun loverboy die hen verder uitbuit in België. De slachtoffers die via een transitland naar België werden overgebracht, hebben reeds de nodige prostitutie-ervaring moeten ondergaan. Sommige meisjes beginnen drugs te gebruiken om "beter" te kunnen werken of om pijn en afkeer te verdringen.

In België houdt de loverboy het slachtoffer voor dat ze de liefde van zijn leven is. De slachtoffers verkeren in de waan dat ze alle inkomsten aan hun geliefde moeten afstaan. Sommige loverboys proberen de meisjes gevoelsmatig aan hen te binden door een kind bij hen te verwekken, vaak bij meerdere vrouwen tegelijk (zie kader Hongaarse loverboy). Verschillende slachtoffers worden ook tegen hun wil tot een abortus gedwongen. Daarnaast maken de loverboys gebruik van een bindingstechniek waarbij zij de meisjes afwisselend lief en vervolgens kwaad bejegenen, om hun opbrengsten uit de prostitutie te optimaliseren en hun trouw af te dwingen. Daarbij schuwen ze het geweld niet.

Toch nemen de meeste slachtoffers hun loverboy zijn geweldpleging niet kwalijk. Wat ze hem niet vergeven, is dat hij ontrouw pleegt. Dikwijls blijven de slachtoffers de loverboy als hun liefdespartner beschouwen en komen ze zelfs naar de zittingen van het proces om hun 'vriend' moreel te ondersteunen. Het bewijst dat loverboy-slachtoffers dikwijls in een emotionele afhankelijkheidsrelatie zitten: ze zijn zich niet bewust van hun slachtofferschap en blijven geregeld hun pooier in bescherming nemen.[141]

Emotionele afhankelijkheidsrelatie waarbij loverboy-slachtoffers naar proces komen om hun 'vriend' te steunen.

Sommige slachtoffers zijn zo blind verliefd dat ze om in de gunst van hun loverboy te blijven, zelfs bereid zijn om strafrechtelijke feiten te plegen in de hoedanigheid van gezelschapsdame om bijvoorbeeld bij hun collega's het prostitutiegeld gaan inzamelen voor de loverboy (zie kader Hongaarse loverboy).

139 Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2012, *Bouwen aan vertrouwen*, p. 51-53; Deel 1, Externe bijdrage: De methode van de loverboys in Roemenië.

140 Jaarverslag Mensenhandel 2013, *Bruggen slaan*, p. 17 en 60 en 108; Corr. Leuven, 4 juli 2013, 17de k. (beschikbaar op www.myria.be).

141 Jaarverslag Mensenhandel 2013, *Bruggen slaan*, p. 34.

Hongaarse loverboy en zijn manipulatietechnieken

Het Hongaars dossier, dat ook verder aan bod komt in dit verslag[142], toont heel goed de manipulatietechnieken van de loverboys aan. De slachtoffers werden verleid en gerekruteerd in Hongarije en in België door hun loverboys in de prostitutie gedwongen. Een Hongaarse loverboy besprak in de telefoontap hoe hij de meisjes hun emoties manipuleerde. Tegelijkertijd behandelde hij zijn slachtoffers op zeer gewelddadige wijze.[143]

Bij drie verschillende slachtoffers had hij reeds een kind en een vierde slachtoffer was zwanger van hem. In een gesprek tussen de loverboy en de zwangere vrouw zei die de baby te willen houden. De loverboy beaamde dat ook hij het kindje wou op voorwaarde dat zij bij hem bleef. Maar amper een halfuur later luidde het helemaal anders aan de telefoon tegen een kompaan: "Er komt geen baby, maar ik laat het haar geloven om haar aan te moedigen om te werken." Zo werd het slachtoffer gemanipuleerd om verder in de prostitutie te blijven werken, waar hij dan rustig verder kon van profiteren.

Later escaleerde de situatie en uitte hij bedreigingen tegenover haar. Hij zei dat hij het kind uit haar buik zou laten schoppen. Hij voegde de daad bij het woord en sloeg haar in haar buik. Een week daarvoor had ze hem gezegd dat ze zwanger was van hem. Na die aanval zei hij dat ze zeker niet zwanger was omdat ze niet bloedde.

Daarvoor had hij het slachtoffer ook al mishandeld. Ze had hem gezegd dat hij niet naar zijn andere vrouw terug mocht gaan. Hij reageerde hierop door haar meerdere keren te slaan, met een hersenschudding als gevolg. Het slachtoffer heeft toen met haar gsm foto's gemaakt waarop zichtbaar was dat haar gezicht volledig opgezwollen was van de slagen.

Ze is terug naar Hongarije vertrokken: niet omdat ze kwaad was omwille van zijn geweldplegingen, maar omdat ze van de andere meisjes vernam dat hij haar continu bedroog.

Toen deze loverboy voor de rechtbank[144] verscheen, zat de zaal vol met slachtoffers die ondanks zijn geweldplegingen tegenover hen, hem moreel kwamen ondersteunen en het verschrikkelijk vonden dat hij moest terechtstaan.

142 Zie deel 2, hoofdstuk 2, punt 1.1.1. en hoofdstuk 4, punt 1.1.; Corr. Gent, 21 augustus 2014, 19de k.
143 Zie deel 2, hoofdstuk 2, punt 1.1.1.d).
144 Zie deel 2, hoofdstuk 4, punt 1.1.1.; Corr. Gent, 21 augustus 2014, 19de k.

Er zijn ook criminele organisaties die internationaal opereren en onder meer bij minderjarige slachtoffers de loverboy-methodiek als modus operandi hanteren. Oorspronkelijk waren deze loverboys vooral Albanese pooiers maar tegenwoordig vinden we ze in georganiseerd verband terug bij Roemeense, Bulgaarse en Nigeriaanse netwerken. Verschillende van deze criminele organisaties zijn naast de prostitutie ook actief in de drugshandel.

In een Bulgaars dossier[145] had een beklaagde een relatie met twee minderjarige slachtoffers die in verschillende landen in de prostitutie moesten werken. Zijn slachtoffers werden geïntercepteerd in België, Nederland en Duitsland. Een van de slachtoffers had een vals identiteitsdocument bij zich waarop ze zogezegd meerderjarig was. In werkelijkheid was ze zeventien jaar. Ze verklaarde aan de politie ook gehuwd te zijn met de beklaagde.

In een ander Bulgaars dossier[146] werden verschillende slachtoffers, onder wie minderjarigen, via verleidingstechnieken gerekruteerd. De loverboy had vanuit Bulgarije een heel crimineel netwerk met handlangers in België en Bulgarije opgezet en beheerde een financiële instelling in de Bulgaarse kuststad Varna waar hij bescherming genoot. Hij belegde zijn geld in de aankoop van terreinen of vastgoed en bezat een massagesalon in Varna. Volgens een slachtoffer in Bulgarije leverde de loverboy 'diensten' aan politiemensen, parketmagistraten en rechters. Zo organiseerde hij onder meer seksfuiven in Varna. Hij had veel contacten met Bulgaarse politiemensen die hem verwittigden wanneer er een politiecontrole op til was voor zijn massagesalon.

145 Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2012, *Bouwen aan vertrouwen*, p. 70-71 en 19; Corr. Luik, 26 september 2012, 8ste k., bevestigd door Luik, 23 april 2013 (beschikbaar op www.myria.be).
146 Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2007, *Een beleidsanalyse vanuit de visie van een nationaal rapporteur*, p. 84-88; Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2008, *Bestrijden met mensen en middelen*, p. 60; Corr. Brussel, 9 april 2008, 54ste kamer en Brussel, 12 augustus 2008, 11de kamer (beschikbaar op www.myria.be).

In een grootschalig Nigeriaans prostitutiedossier[147] werden de zonen van de hoofdbeklaagden ingezet als loverboys om meisjes te verleiden in Nigeria en hen later in België onder controle te houden. Zo nodig pleegden ze fysiek geweld tegen slachtoffers die onvoldoende geld opbrachten.

Bij de Roemeense Romadadergroeperingen maken de loverboys zich naast hun prostitutie- en drugsactiviteiten ook schuldig aan georganiseerde bedelarij[148] en gedwongen diefstallen. In een Roemeens dossier van gedwongen gepleegde diefstallen en prostitutie[149] werd ook de loverboy-methode gebruikt om jonge Romavrouwen in Roemenië te rekruteren en in België tot prostitutie te dwingen. Een slachtoffer werd geïntercepteerd door de politie en kwam in het slachtofferstatuut mensenhandel terecht en deed haar verhaal. (zie kader *Slachtoffer van Roemeense criminele organisatie*)

Slachtoffer van Roemeense criminele organisatie

Aanvankelijk werd het prostitutieslachtoffer samen met haar 'begeleidster' in hechtenis genomen op verdenking van lidmaatschap van een criminele organisatie die diefstallen pleegde.[150] Het meisje verklaarde onmiddellijk dat ze een slachtoffer was en tot prostitutie gedwongen was. Ze had geen geld bij zich en was schaars gekleed. Ze was bang van haar begeleidster. Volgens haar verklaring werd ze mishandeld, opgesloten en stond ze onder permanent toezicht van de begeleidster. Ze moest op de grond slapen en kreeg geen dekens. Haar prostitutie-inkomsten werden integraal afgenomen. Zowel zijzelf als haar familie in Roemenië werden bedreigd.

Tijdens haar verhoor schetste het slachtoffer kort haar levensverhaal. Ze was vroeger ook al mishandeld geweest, toen ze in een Roemeens weeshuis verbleef. Daarvan droeg ze nog steeds de littekens op haar benen. De kinderen in het weeshuis stalen elkaars voedsel om te overleven. Toen ze zeven was, werd ze opgevangen in een pleeggezin. Daar kreeg ze een goede opvoeding en kon ze een opleiding volgen. Na haar studie ging ze alleen wonen in de stad Oradea. Ze werkte als poetsvrouw. Ze werd verliefd op de neef van de hoofdbeklaagde en begon een relatie met hem. Aanvankelijk beschouwde ze hem als haar levenspartner, maar in realiteit bleek hij een loverboy. Hij vroeg haar mee te verhuizen naar België en beloofde werk als kledingverkoopster voor haar te vinden. Hij stelde haar ook voor aan de hoofdbeklaagde. Die vroeg haar vertrouwen en beloofde om alles voor haar te regelen in België.

Het slachtoffer aanvaardde dat aanbod. Vanuit Roemenië reed ze met de wagen mee naar een café aan het Sint-Jansplein in Antwerpen. Daar werd ze voorgesteld aan de zoon van de hoofdbeklaagde en zijn vriendin, haar latere 'begeleidster'. Die laatste stelde haar voor om, net als zij, in de prostitutiesector te werken. Vanaf de eerste dag weigerde ze dat en wilde ze naar de politie stappen. Maar haar identiteitskaart werd afgenomen, en haar vriend dwong haar om de reiskosten en huur af te betalen door te tippelen in de omgeving van een prostitutiehotel in Antwerpen. Ze moest dagelijks drie à vier klanten ontvangen. Toen ze verdacht werd om geld van een klant achter te houden, werd ze geslagen en bij de haren getrokken. Haar loverboy, de neef van de hoofdbeklaagde, bevestigde tijdens zijn verhoor dat het meisje vernederd en geslagen werd, zowel door haar begeleidster als door de zoon van de hoofdbeklaagde ('Junior'): "Ik herinner me ook nog dat Junior het meisje op een zondagmorgen heeft geslagen, zowel met een telefoontoestel als met zijn hand."

147 Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2010, Sociale fraude bestrijden is mensenhandel voorkomen, p. 43-44 en 73; Corr. Turnhout, 17 november 2010, 13e k (beschikbaar op www.myria.be).

148 Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2006, Slachtoffers in beeld, pp. 32-33; hvb Brussel, 21 februari 2007, 11de k. (beschikbaar op www.myria.be).

149 Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2012, *Bouwen aan vertrouwen*, p. 59-62 en 79-80; Corr. Turnhout, 17 oktober 2012, 13de k. en Antwerpen, 24 januari 2013, 14de k. (beschikbaar op www.myria.be).

150 Zie voor niet-bestraffingsbeginsel: Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2012, *Bouwen aan vertrouwen*, p. 9-40.

1.2. | Rekrutering in België

Verschillende slachtoffers worden in België zelf verleid en beginnen een liefdesrelatie met de loverboy. Meestal gaat het dan om Belgische slachtoffers maar het kunnen ook meisjes zijn met een andere nationaliteit die al dan niet legaal in België verblijven.

De slachtoffers zijn eenzame meisjes met een laag zelfbeeld die met zichzelf in de knoop liggen. Ze hebben een zeer uiteenlopende sociale achtergrond en komen uit alle rangen of standen. Het betreft emotioneel kwetsbare kinderen die totaal geïsoleerd dreigen te geraken. Soms trachten ze hun problemen te vergeten door veelvuldig drugs te gebruiken. Ze hebben meestal ook problemen met hun familie.

Belgische slachtoffers met psychische problemen

In dit dossier[151] heeft een Belgisch-Marokkaanse drugshandelaar verschillende Belgische jonge vrouwen seksueel uitgebuit. De slachtoffers waren verschillende Belgische jonge vrouwen in een precaire situatie. Ze werden gedwongen tot gruwelijke en vernederende praktijken. De meeste slachtoffers hadden psychische of financiële problemen. Een van hen had in haar verleden van haar tiende tot vijftiende levensjaar een traumatiserende incestueuze ervaring opgelopen.

Het dossier werd opgestart op basis van informatie uit het drugsmilieu. De beklaagde verkocht drugs aan de jonge vrouwen en maakte misbruik van hun afhankelijkheidspositie en verslaving. In ruil voor drugs lieten de slachtoffers zich seksueel uitbuiten en misbruiken. De feiten speelden zich meestal af in de woonplaats van de beklaagde, maar ook bij anderen of in bars, zowel op individuele basis als tijdens seksfeestjes. Sommige slachtoffers hadden een relatie met de beklaagde.

Het slachtoffer verklaarde in detail hoe ze door haar loverboy verplicht werd tot bepaalde seksuele handelingen zoals anilingus, urofilie, coprofilie en trio's met haar zusje. Het hof citeerde hierover expliciet in zijn arrest: "dat "J." wat betreft de seks die hij met haar wou, steeds van alles wilde proberen en het, onder meer, ging om anale seks en plasseks, waarbij seks en drugs vaak een combinatie vormden; dat de plasseks er, onder meer, in bestond dat zij op het bed moest gaan liggen of in bad, waarna hij over haar plaste, of dat hij plaste in een glas dat zij dan moest drinken; dat hij op zekere dag wilde dat zij zijn stoelgang zou opeten en hij haar daarvoor zou belonen met "basen", zijnde het "roken van coke"; dat hij op het toilet zijn stoelgang op een bordje legde en vervolgens dit bordje voor haar op tafel zette; dat zij dit echter niet kon en er toen mayonaise heeft bijgedaan; dat zij toen veel had gedronken, onder meer wijn en porto en zat was."

De beklaagde had haar in eerste instantie gratis drugs toegediend, maar toen ze na verloop van tijd verslaafd werd aan de drugs, moest ze dit in natura terugbetalen. Bij ongehoorzaamheid werd ze opgesloten in een kamer. De beklaagde trad gewelddadig op tegen haar; zo werd het slachtoffer ooit met slagen en verwondingen in het ziekenhuis opgenomen Ze legde daarvoor echter nooit klacht neer. De beklaagde had haar immers volledig in zijn macht. Hij maakte gebruik van haar bankkaart, ging drie leningen van 2.500 euro aan waarvoor het slachtoffer telkens borg moest staan.

Het hof van beroep van Antwerpen heeft hem veroordeeld voor mensenhandel.[152] Het hof vond het daarbij niet relevant dat de beklaagde een periode een 'relatie' had met de slachtoffers. Niet zozeer omdat de seksuele uitbuiting ook na het beëindigen van de 'relatie' bleef duren maar vooral omdat men zich kan afvragen in hoeverre het wel om een echte relatie ging gezien de manier waarop hij vrouwen als seksobjecten beschouwde.

151 Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2011, *Het geld dat telt*, p. 86 en 114.

152 Antwerpen, 29 maart 2012, 14ste k. (beschikbaar op www.myria.be).

De loverboy-methode kan bij de slachtoffers in België in vier fasen[153] worden opgedeeld: rekruteren, inpalmen, relationele afhankelijkheidsbinding, uitbuiten.

In de rekruteringsfase leggen de loverboys de eerste contacten via internet[154] (socialenetwerksites zoals Facebook, jongerensites, chatboxen), op plaatsen waar jongeren elkaar fysiek ontmoeten zoals schoolpleinen, jongerencafés of in de omgeving van jeugdinstellingen.[155] De loverboy legt contact met een potentieel slachtoffer en probeert indruk te maken door het showen van een mooie auto, praatjes te maken of complimenten te geven.

In de fase van het inpalmen van het meisje geeft hij haar heel veel aandacht. Hij biedt haar een luisterend oor en koopt mooie cadeaus. Hij doet alsof hij verliefd is en probeert ook haar verliefd te maken. Hij geeft haar psychische zekerheid en vertelt haar over de mooie toekomst die ze samen zouden kunnen hebben. De loverboy voelt precies aan waar de zwakke plek zit en speelt daar handig op in. Soms zijn de slachtoffers thuis weggelopen en weten ze niet waar ze naartoe moeten. In bepaalde cafés wordt hen hulp en een tijdelijk verblijf aangeboden.

In de bindingsfase van de relatie zorgt de loverboy ervoor dat het meisje smoorverliefd wordt en in een totale afhankelijkheidspositie terechtkomt. De loverboy tracht haar te isoleren van haar sociale netwerk en probeert haar familiebanden door te knippen zodat ze niet alleen emotioneel maar ook financieel van hem afhankelijk wordt. Hij gaat ze meer en meer controleren en wisselt zijn gedrag tegenover haar af met agressie en liefde. Hij dwingt haar bijna altijd haar grenzen te verleggen en stimuleert haar tot drugsgebruik zodat ze ook daar afhankelijk van wordt. Daarnaast zet hij haar aan om seks te hebben met zijn vrienden.

Relationele afhankelijkheidsbinding

In een dossier van Luik[156] spoorde de beklaagde jonge Belgische vrouwen in nood op, vaak zonder inkomsten en werk, om ze te rekruteren. Vervolgens deed hij alsof hij een liefdesrelatie aanging (loverboy) om de vrouwen zowel sentimenteel als financieel afhankelijk te maken. Uiteindelijk kwamen ze in de prostitutie terecht, waarbij hij hun tijdsbesteding nauw in de gaten hield. Geleidelijk namen de jonge vrouwen afstand van hun familie en moesten ze hem hun bankkaart en identiteitspapieren geven. Alle opbrengsten uit de prostitutie moesten ze afstaan. Wie niet voldoende geld opbracht of niet wilde luisteren, kreeg slaag of werd bedreigd.

Een van de slachtoffers had haar hele leven in opvangcentra vertoefd. Na haar geboorte was ze weggehaald bij haar moeder die alcoholverslaafd was en kwam ze bij een onthaalfamilie terecht. Ze had nooit familiewarmte gevoeld en verliet op haar achttiende verjaardag de onthaalfamilie.

Wanneer de slachtoffers volledig afhankelijk zijn, breekt de uitbuitingsfase aan. De loverboy maakt hen duidelijk dat ze moeten werken voor de kost en dwingt hen zich te prostitueren. Hij oefent psychische druk uit door in te spelen op haar schuldgevoelens. Hij heeft zogezegd problemen en zij kan hem helpen door 'in natura' zijn schulden af te betalen. Of ze moet haar dure cadeaus of verblijf terugverdienen. De gemakkelijkste manier om dat te doen is prostitutiewerk. Wanneer dit niet werkt, neemt de loverboy zijn toevlucht tot geweldpleging en chantage. Het slachtoffer moet hem ook de schulden van haar drugsverslaving afbetalen door zich te prostitueren.

153 *Aanpak loverboyproblematiek*, Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid, Utrecht 2012. In de dossieranalyse van de Belgische dossiers wordt deze opdeling bevestigd.

154 Voor een aantal best practices voor de politionele aanpak van loverboys via internet lees de studie: *Loverboys zijn laffe boys, Beschrijvend onderzoek pilot* loverboys, Politie Rotterdam Rijnmond, april 2012.

155 Verwey-Jonker-instituut, *Loverboys en hun slachtoffers, inzicht in aard en omvang problematiek en in het aanbod aan hulpverlening en opvang*, Breda 2011; *Loverboyproblematiek, factsheet*, Expertisecentrum voor jeugd, samenleving en ontwikkeling, Gouda.

156 Jaarverslag Mensenhandel 2013, *Bruggen slaan*, p. 107-108; Corr. Luik, 12 februari 2014, 8ste k. (definitief) (beschikbaar op www.myria.be).

Belgisch slachtoffer in conflict met ouders

In dit dossier[157] getuigde een Belgisch slachtoffer dat ze als zestienjarig meisje een jongen van Turkse afkomst leerde kennen en een relatie met hem begon. Het bleek een loverboy met drugsconnecties te zijn, die ook haar aanzette tot drugsgebruik. Toen haar ouders dit merkten, moest ze het huis verlaten en trok ze bij hem in. De loverboy kreeg geldproblemen en dwong haar tot prostitutie, eerst alleen met zijn vrienden, later ook met vreemden. Ze moesten 50 euro per beurt betalen. Het slachtoffer durfde zich niet verzetten omdat hij haar sloeg. Toen ze zeventien jaar was, dwong hij haar om in bars te gaan werken waar ze zichzelf moest aanbieden. Soms verdiende ze hier 600 à 700 euro. Zodra ze dat geld van de barexploitant kreeg, moest ze het integraal afgeven aan haar loverboy. Het geld diende om drugs te kopen voor haar en haar vriend. In periodes dat ze te weinig verdiende, moest ze om haar drugs te verdienen, zich prostitueren met de dealers, zijn Turkse pooiervrienden. Ze werd niet alleen gebruikt als betaalmiddel voor coke, maar was in het kader van een strafexpeditie voor een schuldaflossing ook slachtoffer van een groepsverkrachting in een bos. Soms werd ze na een drugsaankoop in Maastricht (Nederland) door haar loverboy achtergelaten om de schuld in natura af te betalen.

Loverboys gebruiken hun verleidingtechnieken ook onrechtstreeks op een manipulatieve wijze via zogenaamde lovergirls. Hun status en uitstraling maakt sommige loverboys zo aantrekkelijk dat meisjes alles zouden doen om bij hen in de gunst te komen.

Lovergirls zijn zelf slachtoffers van loverboys. Ze plegen strafrechtelijke feiten om in de gunst van hun loverboy te blijven (zie verder punt 3). Ze benaderen en rekruteren andere meisjes voor hun loverboy om later uit te buiten. Daarvoor sluiten ze eerst vriendschap en trachten ze hun vertrouwen te winnen. De lovergirl wil de eerste viool spelen bij haar loverboy en hem gunstig stemmen. Dat levert haar prestige op en bevestiging van haar relatie met de loverboy.

2. AANDACHTS-PUNTEN

2.1. | Vervolgen van loverboys die individueel handelen

Na de wetswijzigingen uit 2013[158] is o.a. de definitie van mensenhandel met het oog op seksuele uitbuiting uitgebreid. De finaliteit seksuele uitbuiting verwijst voortaan niet langer naar specifieke artikelen van het Strafwetboek maar beoogt meer algemeen de finaliteit "uitbuiting van de prostitutie of andere vormen van seksuele uitbuiting".[159] Voortaan heeft de finaliteit seksuele uitbuiting ook betrekking op het begrip seksslavin. De wetgever had een aantal redenen om die wijziging door te voeren. Een daarvan was een einde te maken aan een controverse in de rechtspraak. Op het terrein waren er immers nogal wat problemen met de interpretatie van de respectieve toepassingsgebieden van het (vorige) artikel 433*quinquies* van het Strafwetboek[160] (mensenhandel) en artikel 380 van het Strafwetboek (rekrutering en uitbuiting van de prostitutie). Volgens een bepaalde rechtspraak, gebaseerd op de memorie van toelichting van de wet van 10 augustus 2005[161], maar die ingaat tegen de *ratio legis* van de wet, zou er pas sprake zijn van mensenhandel in geval van een netwerk. Daarmee vielen bijvoorbeeld de loverboys buiten het toepassingsgebied van artikel

157 Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2009, *In een schijn van wettelijkheid*, p. 35-36; Corr. Tongeren, 8 september 2011, 9e k. en Antwerpen, 31 januari 2013, 14de k.

158 Zie de wet van 29 april 2013 tot wijziging van artikel 433*quinquies* van het Strafwetboek met het oog op het verduidelijken en het uitbreiden van de definitie van mensenhandel, *BS*, 23 juli 2013.

159 Artikel 433*quinquies* van het Strafwetboek luidt als volgt: "Levert het misdrijf mensenhandel op, de werving, het vervoer, de overbrenging, de huisvesting, de opvang van een persoon, het nemen of de overdracht van de controle over hem met als doel:
1° de uitbuiting van prostitutie of andere vormen van seksuele uitbuiting (…)".

160 De moeilijkheid zat in het gebruik van "de misdrijven te laten plegen" in het (vorige) artikel 433*quinquies*. Dit artikel was als volgt geformuleerd: "Levert het misdrijf mensenhandel op, de werving, het vervoer, de overbrenging, de huisvesting, de opvang van een persoon, de wisseling of de overdracht van de controle over hem teneinde : 1° ten aanzien van deze persoon de misdrijven te laten plegen die bedoeld worden in de artikelen 379, 380, § 1 en § 4, en 383bis, § 1".

161 De wet van 15 augustus 2005 tot wijziging van diverse bepalingen met het oog op de versterking van de strijd tegen mensenhandel en mensensmokkel en tegen praktijken van huisjesmelkers had artikel 433*quinquies* in het Strafwetboek ingevoerd.

433*quinquies* omdat ze alleen handelen. Door deze interpretatie was een extra voorwaarde nodig voor de tenlastelegging en werd een verschil gemaakt met andere vormen van uitbuiting. Voortaan zou het geen probleem meer mogen zijn om loverboys te vervolgen die buiten het kader van een netwerk opereren.

2.2. | Kwetsbare groep met specifieke noden

In voorgaande jaarverslagen[162] heeft Myria, toen nog als Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding, al aandacht gevraagd voor jonge meisjes van buitenlandse of Belgische afkomst die zich in een sociaal precaire situatie bevinden en die daardoor extra kwetsbaar zijn om ten prooi te vallen aan loverboys. Daarbij werd gewezen op de nood aan een aangepaste benadering van deze kwetsbare groep van minderjarigen op het vlak van detectie en begeleiding.

In het Roemeens prostitutiedossier dat hierboven aan bod komt (zie kader *Via transitland en verkocht als seksslavinnen*), kwam duidelijk het gevoel van onzekerheid tot uiting bij minderjarige slachtoffers wanneer ze achttien worden en in een gat dreigen te vallen wanneer ze het opvangcentrum voor minderjarigen moeten verlaten. (zie kader *Wat als ik 18 jaar word?*). De centra voor minderjarigen hebben deze hiaten zelf al herhaaldelijk aangeklaagd. Ook had een magistraat tijdens de interviews de indruk dat de centra voor minderjarigen er overal wel tussenuit lijken te vallen en nergens terecht kunnen om hun problemen aan te kaarten.

Wat als ik 18 jaar word?

In dit Roemeense dossier[163] werd een minderjarig slachtoffer opgevangen in een opvangcentrum voor minderjarigen. Tijdens haar verhoor door de politie werd ze bijgestaan door haar begeleidster. Maar het slachtoffer vroeg eerst duidelijkheid over haar eigen situatie: "Voor aanvang van mijn verhoor wens ik te benadrukken dat ik heel erg bang ben voor de organisatie waarvan ik slachtoffer ben. Binnenkort zal ik achttien jaar worden en niet meer kunnen verblijven in deze instelling. U legt me uit dat ik het statuut van slachtoffer heb. Dit wil zeggen dat ik hier zal verblijven tot mijn meerderjarigheid. Nadien zal ik, dus op het ogenblik dat ik achttien jaar word, worden opgevolgd door een andere instelling die me dezelfde bescherming zal bieden. Ik wil eigenlijk mijn eigen leven leiden vanaf mijn meerderjarigheid. U legt me de procedure nogmaals uit hoe het verder met me zal verlopen. Ik begrijp uw uitleg en zal mijn volledige medewerking in deze zaak blijven verlenen. Er wordt me eveneens uitgelegd dat de hulpverlening na mijn 18de verjaardag kan verlengd worden."

Daarnaast hebben loverboy-slachtoffers nood aan een specifieke opvang waarbij de begeleiders permanent beschikbaar zijn. Dikwijls hebben de slachtoffers nachtmerries en ook 's nachts behoefte aan een gesprek om terug vertrouwen op te bouwen. Daarvoor hebben dergelijke slachtoffers een sterke behoefte aan een familiale omgeving met een gevoel van geborgenheid dat zo'n vertrouwen kan oproepen. Dat vergt veel middelen waardoor een dergelijke permanentie momenteel niet kan verzekerd worden door de gespecialiseerde slachtoffercentra mensenhandel. Voor loverboy-slachtoffers is het ook belangrijk om hun ervaringen te kunnen uitwisselen met leeftijdsgenoten die hetzelfde hebben meegemaakt. Op die manier kunnen ze hun vertrouwen samen terug winnen.

Daarnaast hebben we vastgesteld dat loverboy-slachtoffers soms doelbewust gedrogeerd worden door hun pooiers om ze in een volledige fysieke en psychische afhankelijkheidspositie te brengen. Dergelijke slachtoffers

162 Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2010, *Sociale fraude bestrijden is mensenhandel voorkomen*, p. 130-131.

163 Zie kader boven 'Via transitland en verkocht als seksslavinnen'; Jaarverslag Mensenhandel 2013, *Bruggen slaan*, p. 17 en 60 en 108; Corr. Leuven, 4 juli 2013, 17de k. (beschikbaar op www.myria.be).

die drugsverslaafd gemaakt zijn, hebben nood aan gespecialiseerde begeleidingsprogramma's. Onder hen zitten ook verschillende Belgische slachtoffers waarvoor de begeleidingsvoorwaarden van het slachtofferstatuut mensenhandel minder toepasbaar zijn.[164] (zie kader boven *Belgische slachtoffers met psychische problemen*) De gespecialiseerde centra zijn niet in staat om deze slachtoffergroep van drugsverslaafden op te vangen en werken daarvoor samen met andere hulpverleningscentra.

Het slachtoffersysteem kan wel verfijnd worden en meer toegespitst worden op de specifieke behoeften van de verschillende slachtofferprofielen,[165] zoals de slachtoffers van loverboys. Zo heeft het slachtofferstatuut onvoldoende aandacht voor de specifieke problemen van Belgische kwetsbare slachtoffers en drugsafhankelijke slachtoffers.

De schoolomgeving en de jeugdorganisaties spelen ook een bepalende rol bij de noden van deze slachtoffers.[166] De school is niet alleen een trefpunt voor jongeren. Ook de sociale controle via de vriendenkring speelt een remmende, corrigerende of versterkende rol spelen. Zo is een jongere die lid is van een jeugdorganisatie normaliter weerbaarder tegen het gedrag van loverboys of maakt de afkeurende reactie van haar vrienden een minderjarig meisje alerter voor de misleidende verleidingstechnieken van een loverboy. Het gespecialiseerde slachtoffercentrum Payoke krijgt veel vragen van scholen en heeft in 2014 een infomagazine en een brochure uitgebracht om de scholen onder meer aan de hand van een checklist te sensibiliseren over loverboys en hun slachtoffers. Ook in het kader van het ontwerp van actieplan 2015-2018[167] overwegen de gefedereerde entiteiten in samenspraak met het Bureau van de Interdepartementale Coördinatiecel ter bestrijding van de mensensmokkel en de mensenhandel om initiatieven te nemen om het grote publiek te sensibiliseren. De onderwijssector zou hier aan de basis kunnen liggen voor de eerste initiatieven. Ook de Roemeense rapporteur maakt in zijn bijdrage melding van dergelijke preventiecampagnes in de onderwijssector.[168]

De schoolomgeving en de jeugdorganisaties spelen ook een bepalende rol bij de noden van slachtoffers van loverboys.

In Nederland bestaat op dat gebied al heel wat expertise op basis van hun ervaringen op het terrein.[169] Er werd in 2011 een nationaal actieplan over de aanpak van loverboys uitgebracht.[170] Het was een gezamenlijke uitgave van onder meer de ministeries van Justitie, Onderwijs en Welzijn. Daarin werd ook veel aandacht besteed aan voorlichtingsmateriaal voor scholen.

Het Nederlandse Jeugdinstituut heeft ook een actieplan uitgewerkt met een aantal kernpunten voor een optimale opvang en behandeling van loverboy-slachtoffers.[171] Vooral de samenhang tussen deze kernpunten is belangrijk. Zo moet de fysieke en mentale veiligheid van het slachtoffer gegarandeerd zijn en uiteraard ook de nodige acute medische zorg waarvan traumaverwerking een belangrijk onderdeel is. Haar ouders en sociaal netwerk moeten altijd betrokken worden. De behandeling is gericht op de vergroting van de eigenwaarde en zelfbepaling van de slachtoffers. Hiervoor moeten eventueel weerbaarheidstrainingen ingezet worden. Er moet voor ieder individueel slachtoffer een risico-, behoeften- en krachtenanalyse gemaakt worden. Daarbij wordt aandacht besteed aan haar onderwijscarrière en toekomstige leefsituatie met inbegrip van het opbouwen van gezonde relaties.

Een ander belangrijk kernelement is dat de behandeling in fasen moet opgebouwd worden: "In de eerste fase van de behandeling is er sprake van een zeer duidelijke structuur en wordt de confrontatie met risico's binnen het netwerk geminimaliseerd of afgesloten. Het waarborgen van de veiligheid staat hierbij centraal. In deze fase wordt het gebruik van internet, sociale media en telefonie sterk beperkt. Wanneer dit wel wordt toegelaten, dan vindt dit onder toezicht plaats, zodat zich geen opening aandient voor de loverboy. Het contact met het netwerk wordt stapsgewijs weer opgebouwd, waarbij in de latere fase van de behandeling sprake is van een grotere zelfstandigheid en mogelijkheden om te oefenen. In de fasering wordt ook het contact met jongens meegenomen. De vraag is wanneer het meisje hieraan toe is, dit wordt op maat bekeken. Indien de behandeling ambulant plaatsvindt, is eveneens sprake van een duidelijke fasering, met aandacht

164 Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2011, *Het geld dat telt*, p. 86 en 114; Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2009, *In een schijn van wettelijkheid*, p. 35.

165 Jaarverslag Mensenhandel 2013, *Bruggen slaan*, p. 77.

166 Verwey-Jonker-instituut, *Loverboys en hun slachtoffers, inzicht in aard en omvang problematiek en in het aanbod aan hulpverlening en opvang*, Breda, 2011.

167 Het actieplan 2015-2019 werd aangenomen in juli 2015 (zie daarvoor de website van Myria: www.myria.be).

168 Zie verderop de externe bijdrage over de methode van loverboys in Roemenië.

169 Begin juli 2015 liepen er nog processen in Maastricht (NL) tegen een loverboy en 21 klanten waaronder een stel senioren en waarbij een 16-jarig meisje in een hotel in Valkenburg seksueel misbruikt was. (De Standaard, 11/07/2015). De loverboy werd voor mensenhandel tot een effectieve gevangenisstraf van twee jaar veroordeeld. De straffen voor de klanten varieerden van zes maanden (waarvan drie voorwaardelijk), vijf maanden (waarvan drie voorwaardelijk), en tien keer een dag onvoorwaardelijk cel plus taakstraffen van 120 tot 240 uur. (De Morgen, 24/07/2015).

170 Ministerie van Veiligheid en Justitie, *Rijksbrede aanpak loverboyproblematiek*, Actieplan 2011 – 2014.

171 "Hun verleden is niet hun toekomst", Actieplan Aanpak meisjesslachtoffers van loverboys/mensenhandel in de zorg voor jeugd, 2014 Nederlands Jeugdinstituut.

voor veiligheid, gezondheid, verwerking en de opbouw van contacten."[172]

In Nederland wordt ook veel belang gehecht aan een goede nazorg om te voorkomen dat een meisje opnieuw slachtoffer wordt van een loverboy. Daarvoor lopen verschillende initiatieven om meisjes tijdens en na afloop van een behandeling verder te ondersteunen: "Zo zijn er bijvoorbeeld 'maatjesprojecten' en 'lotgenotengroepen'. Bij een maatjesproject krijgt een meisje een speciaal geselecteerd maatje. Dit maatje kan het meisje helpen om een nieuwe start te maken. Samen met het maatje kan het meisje bijvoorbeeld een keer naar de film, koken of de stad in. Het is belangrijk dat het meisje weer nieuwe en gezonde sociale contacten krijgt. Een lotgenotengroep biedt slachtoffers (en ouders van slachtoffers) een veilige plek waar ze ervaringen kunnen uitwisselen met meiden die hetzelfde hebben meegemaakt en waar ze hun hart kunnen luchten."[173]

2.3. | Detectieprobleem bij jeugdzorg en jeugdmagistraten

In het vorige jaarverslag[174] stelden we vast dat in België weinig individuele gevallen van minderjarige slachtoffers van loverboys worden gedetecteerd. Toch blijkt uit de fenomeenschets dat minderjarige meisjes een kwetsbare doelgroep zijn voor loverboys. Hier stelt zich ook het probleem van kwetsbare *Belgische* slachtoffers die niet gemakkelijk worden gepercipieerd als slachtoffers van mensenhandel, iets wat meestal toegeschreven wordt aan buitenlandse slachtoffers.

Belgische slachtoffers worden nauwelijks gepercipieerd als mensenhandel-slachtoffers

De jeugdbrigades van de lokale politie zijn weinig vertrouwd met de indicatoren van mensenhandel. Daardoor zijn ze niet altijd geneigd om minderjarige slachtoffers van zedenfeiten als mogelijke slachtoffers van mensenhandel te beschouwen. Soms dreigen deze minderjarige slachtoffers als zogenaamd probleemkind zelfs gestigmatiseerd te worden en worden zij zelf verantwoordelijk gesteld voor de schending van zedenfeiten. De fout wordt dus bij de slachtoffers gelegd.

Ook bij de jeugdmagistraten werd een gebrekkige kennis vastgesteld van de indicatoren en van het slachtofferstatuut mensenhandel.[175] Het beleid heeft hier zijn lessen uit getrokken en een belangrijke nieuwe maatregel getroffen. Volgens de nieuwe gemeenschappelijke omzendbrief COL[176] moeten de jeugdmagistraten en de referentiemagistraten mensenhandel beter samenwerken bij het detecteren en beschermen van minderjarige slachtoffers van mensenhandel.[177] Positief is dat het jeugdparket in de toekomst systematisch wordt uitgenodigd op de coördinatievergaderingen rond mensenhandel binnen het gerechtelijke arrondissement.

De gemeenschappen spelen een sleutelrol in de opvang en bescherming van minderjarigen. Uit de evaluatie van het nationaal doorverwijzingsmechanisme[178] bleek dat het personeel van de gemeenschapsstructuren weinig op de hoogte zijn van het slachtofferstatuut mensenhandel en de relevante actoren die moeten gecontacteerd worden. Dat kwam eind juni 2015 ook pijnlijk tot uiting toen via de media bekend raakte dat een veertienjarig meisje als slachtoffer van een loverboy in de gevangenis moest overnachten wegens plaatsgebrek bij de Vlaamse opvangcentra.[179] Nadien organiseerde de Vlaamse minister van Welzijn wel een overlegmoment met enkele actoren die expertise hebben op het gebied van loverboy-slachtoffers.

Het is ook van belang dat de sector van de jeugdzorg gesensibiliseerd wordt voor de indicatoren van mensenhandel. In de strijd tegen de loverboys ontbreekt deze schakel volledig. Daarbij mogen de jeugdige slachtoffers absoluut niet opnieuw tot slachtoffer gemaakt worden door hen te beschuldigen of te stigmatiseren voor deviant gedrag. Zo'n aanpak zou trouwens volledig contraproductief werken.

De huidige gang van zaken bewijst dat dit probleem snel moet aangepakt worden want op het terrein blijft de situatie schrijnend. Uit het dossier dat we hierna beschrijven, blijkt bijvoorbeeld dat de jeugdzorg de lucratieve omstandigheden voor loverboys soms in de

172 *Ibidem.*
173 Aanpak loverboyproblematiek, Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid, Utrecht 2012; websites www.humanitas.nl en www.stichtingstade.nl.
174 Jaarverslag Mensenhandel 2013, *Bruggen slaan*, p. 32.
175 Jaarverslag Mensenhandel 2013, *Bruggen slaan*, p. 67.
176 COL 01/2015 betreffende het opsporings- en vervolgingsbeleid inzake mensenhandel.
177 Deel 2, hoofdstuk 1, punt 2.2.
178 Het nationale oriënteringsmechanisme was het voorwerp van een evaluatie (algemeen luik in 2011 en luik minderjarigen in 2014) door het Bureau van de Interdepartementale Coördinatiecel voor de bestrijding van mensenhandel en mensensmokkel, Zie Jaarverslag Mensenhandel 2013, *Bruggen slaan*, p. 67.
179 Kranten, 25 juni 2015.

hand werkt. De feiten kwamen toevallig aan het licht naar aanleiding van een klacht na een incident.

Volgens de correctionele rechtbank van Gent[180] werd een dertienjarig Belgisch meisje uit een jeugdinstelling verleid door een loverboy en van 2012 tot 2014 tot prostitutie gedwongen. Dezelfde jeugdinstelling kwam ook in het Hongaarse prostitutiedossier ter sprake als aantrekkingspool voor loverboys (zie kader *Jeugdinstelling als aantrekkingspool voor loverboys*). Het dertienjarige slachtoffer werd door haar loverboy bij alle mannelijke klanten voor seks aangeboden in een café dat hij geregeld frequenteerde, tegen een prijs van 10 tot 500 euro of voor drugs.

De feiten kwamen pas aan het licht nadat de loverboy een ander meisje uit dezelfde jeugdinstelling gevraagd had "of ze geld wou verdienen" door zich te prostitueren. Hij schepte op over het feit dat haar dertienjarige lotgenote op één avond met drie verschillende mannen seks had gehad voor 110 euro. Het meisje vertelde het aan haar vriend die een kwade sms naar de loverboy stuurde. Toen ze toevallig samen op de bus de loverboy ontmoetten, leidde dit tot een confrontatie waarbij de loverboy de vriend met een wapen bedreigde en sloeg. Naar aanleiding van die feiten legden ze een klacht neer bij de politie tegen de loverboy. Daarbij legden ze ook verklaringen af over het dertienjarige meisje dat zich in opdracht van de loverboy moest prostitueren, zowel in de week als in het weekend, zowel in bars als in privéwoningen. Ze legden uit hoe de beklaagde zich als loverboy manifesteerde. De loverboy zorgde ervoor dat meisjes op hem verliefd werden, gaf ze geschenken, geld en drugs, en zorgde er uiteindelijk voor dat die meisjes alles voor hem deden uit schrik of onder bedreigingen.

Het dertienjarig slachtoffer werd audiovisueel[181] verhoord. Aanvankelijk wou ze enkel kwijt dat ze verliefd op hem was. Verder wou ze niets vertellen omdat ze schrik had en niet wou dat haar ouders iets overkwam. Hij had namelijk heel wat wapens in huis en ze twijfelde er niet aan dat hij die zou gebruiken. In een tweede verhoor verklaarde ze dat hij wou dat ze "wat geld verdiende": "Hij zou op café aan anderen gezegd hebben dat ze voor 40 euro seks mochten hebben met haar. In het café zou hij een condoom in haar hand en beha hebben gestopt en gezegd hebben 'kijk die gast is uw eerste klant.' Ze zei uiteindelijk ja, toen ze uit het toilet kwam stonden er weer drie. Van de 300 euro zou ze niets gekregen hebben. Toen ze later zei dat ze het niet meer zag zitten, kon hij haar overhalen toch verder te doen, hij zou haar ook gezegd hebben dat ze anders iets zou meemaken. Ze zou een twintig tot dertig maal geslachtsgemeenschap gehad hebben aan 40 euro maar nooit geld gekregen hebben."

De vader van het slachtoffer verklaarde dat zijn dochter de laatste jaren in diverse jeugdinstellingen was geplaatst, psychische problemen had en een gewoontewegloopster was. Sinds haar laatste verdwijning zou haar gedrag helemaal veranderd zijn, ook haar seksuele gedrag. Ze kwam de laatste tijd thuis met nieuwe, dure kledij. Aan haar broer zou ze verteld hebben dat iemand haar gevraagd had haar lichaam te verkopen. Ze zou ook een drugsprobleem hebben. Op Facebook liet een negentienjarige jongen verstaan dat hij samen met zijn vrienden seksueel contact met haar had in een bar.

De hoofdbeklaagde, die minderjarig was bij de aanvang van de feiten, werd veroordeeld tot vier jaar gevangenisstraf voor het exploiteren van ontucht of prostitutie van een minderjarige en voor schending van de wapenwet. De incriminatieperiode werd beperkt tot het moment dat de hoofdbeklaagde de leeftijdsgrens van meerderjarigheid bereikt had. Hij werd niet vervolgd voor mensenhandel.

Het slachtoffer stelde zich via haar wettelijke vertegenwoordiger burgerlijke partij en kreeg als provisie 1.500 euro toegewezen. Daarnaast beval de rechtbank een deskundig onderzoek met betrekking tot het slachtoffer om te beslissen over de overige schade.

180 Corr. Gent, 21/01/2015, 28de k.
181 Verhoor dat audiovisueel wordt geregistreerd.

Jeugdinstelling als aantrekkingspool voor loverboys

In het Hongaarse dossier, dat we besproken hebben in de dossieranalyse[182] en bij fenomeenschets[183] werd ook expliciet melding gemaakt van loverboy-activiteiten rond een opvanghuis voor minderjarige meisjes.

"Uit politionele vaststellingen blijkt dat er sterke vermoedens en aanwijzingen zijn dat minderjarige meisjes die in vzw (…) verblijven het slachtoffer worden van 'Lover Boys'. Deze 'Lover Boys' zouden de kwetsbare positie waarin de minderjarigen vertoeven uitbuiten om hen aan te zetten tot prostitutie. Zij zouden minderjarigen die willen weglopen 'opvangen' en onderdak geven om hen nadien tot seks en/of prostitutie te dwingen. Er zouden al effectieve slachtoffers gekend zijn (waarbij aangifte gedaan werd). Op regelmatige tijdstippen zouden er verdachte voertuigen in de omgeving gespot worden die er meisjes komen ophalen of afzetten. Sommige meisjes zouden, na telefonisch contact met hun 'vriend', plots verdwijnen om pas daags nadien terug te komen. Er werd in het verleden reeds een voertuig (…) opgemerkt die meerdere malen opvallend traag langs vzw (…) langsreed. Er zaten toen meerdere mannen in het voertuig."

We moeten vaststellen dat we nog veel kunnen leren van de aanpak in Nederland waar de Jeugdzorg een instrument heeft ontwikkeld voor de risicotaxatie[184] van seksueel grensoverschrijdend gedrag waarmee professionals mogelijke slachtoffers van loverboys kunnen detecteren. De Nederlandse organisatie Scharlaken Koord, die zich gespecialiseerd heeft in de loverboyproblematiek, maakte een loverboy-checklist die gebaseerd is op een aantal basisvragen om een loverboy te detecteren:

- Waar heeft het meisje haar 'vriend' leren kennen? Via internet/uitgaan?
- Probeert hij haar te chanteren met foto's op internet of die via een webcam zijn gemaakt?
- Praat hij negatief over mensen die belangrijk voor haar zijn?
- Hoe komt hij aan het vele geld/dure spullen?
- Geeft hij haar dure cadeaus (kleding/parfum)?
- Hoe is zijn financiële status?
- Vraagt hij haar om een lening af te sluiten op haar naam?
- Vraagt hij haar om (een) telefoonabonnement(en) af te sluiten op haar naam?
- Handelt hij in of gebruikt hij drugs/wapens?
- Neemt hij haar wel eens mee naar de rosse buurt?
- Kent hij meisjes die als prostituee werken?
- Kijkt hij weleens met haar naar pornoachtige films?
- Heeft ze hem wel eens betrapt op leugens?
- Is hij erg jaloers/bezitterig?
- Vraagt hij haar om een tatoeage te laten zetten?
- Biedt hij haar aan om een borstvergroting te betalen?
- Kent zij zijn vrienden en familie?
- Wat doet hij eigenlijk voor werk?

Het actieplan van het Nederlandse Jeugdinstituut[185] besteedt ook veel aandacht aan de signalering van loverboy-slachtoffers. De kern is dat professionals in de jeugdzorg kennis moeten hebben en zich bewust moeten zijn van de loverboy-problematiek. Daarnaast moeten ze de signalen kunnen herkennen en duiden. Hiervoor kunnen ze ter ondersteuning gebruik maken van het risicotaxatie-instrument. Na het duiden van de signalen moeten de professionals ook weten welke vervolgstappen ze kunnen zetten op het gebied van verder onderzoek, melding en hulpverlening. Ze moeten daarbij trachten de signalen bespreekbaar te maken bij het slachtoffer. Er moet nagegaan worden in welke mate de ouders en haar sociaal netwerk betrokken kunnen worden.

- *Beware of loverboys*, een Nederlandse brochure van Scharlaken Koord, geeft enkele tips over hoe een vermoedelijk loverboy-slachtoffer benaderen en het onderwerp bespreekbaar maken: "Als je als ouder, docent of hulpverlener te maken krijgt met signalen van een (mogelijk) slachtoffer, is het belangrijk om contact te houden met het meisje. Houd daarbij rekening met de volgende punten:

- Probeer dicht bij haar te blijven: houd de communicatie open.
- Maak geen verwijten, ze is ten eerste slachtoffer.
- Kraak haar 'vriend' niet af, hij is haar identiteit.
- Toon respect, ook al keurt u af wat ze doet of heeft gedaan.

182 Zie deel 2, hoofdstuk 2, punt 1.1.1.; Hoofdstuk 4, punt 1.1.; Corr. Gent, 21 augustus 2014, 19de k.

183 Zie kader *Hongaarse loverboy en zijn manipulatietechnieken*.

184 Toelichting bij instrument risicotaxatie seksueel grensoverschrijdend gedrag, Nederlands Jeugd Instituut, Utrecht, oktober 2014.

185 *Hun verleden is niet hun toekomst*, Actieplan Aanpak meisjesslachtoffers van loverboys/mensenhandel in de zorg voor jeugd, 2014 Nederlands Jeugdinstituut.

- Toon geduld, geef haar de ruimte om zelf te kiezen.
- Houd rekening met wisselende gevoelens en beslissingen.
- Schrik niet van leugens of manipulatief gedrag.
- Doe niets achter haar rug om."[186]

3. NIET-BESTRAFFINGS-BEGINSEL BIJ SLACHTOFFERS VAN LOVERBOYS

In het *Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2012* heeft Myria, toen nog het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding, zijn focus gewijd aan het niet-bestraffingsbeginsel van slachtoffers van mensenhandel.[187]

Het idee achter niet-bestraffing of *non punishment* is dat het slachtoffer, ook al heeft het een misdrijf gepleegd, niet autonoom heeft gehandeld. Ofwel door de mate waarin het slachtoffer onder controle van de mensenhandelaars stond, ofwel door de methodes die de mensenhandelaars gebruikten.[188]

Concreet betekent dat dus dat de staten[189] moeten garanderen dat slachtoffers niet worden gestraft voor inbreuken gepleegd in het kader van of als gevolg van mensenhandel.

Bij de analyse van de dossiers stellen we vast dat sommige slachtoffers van loverboys zich vanuit hun emotionele afhankelijkheidspositie laten aanzetten tot strafbare feiten. Soms is hun slachtofferschap evident, maar in andere gevallen manifesteerden ze zich duidelijk als mededaders. Ze opereren bijvoorbeeld als gezelschapsdame[190]. In dat geval wordt dat individueel door de magistraat en rechtbank beoordeeld. Het is in die gevallen vaak moeilijk om een duidelijke lijn te trekken tussen dader en slachtoffer. Bovendien is het ook niet makkelijk te bepalen in welke mate de slachtoffers verplicht zijn geweest dader te worden, of dat ze integendeel volledig zelfstandig hebben gehandeld. Daarbij kan ook nagegaan worden of dergelijke strafrechtelijke handelingen niet, los van de afhankelijkheidspositie, louter zijn ingegeven door een overlevingsstrategie[191].

Bij de prostitutieslachtoffers van de loverboys kunnen we in de Belgische context daarbij drie profielen schetsen: slachtofferschap, grijze zone, daderschap. Daarbij moeten we opmerken dat er in het buitenland ook nog slachtoffers zijn die door hun loverboy gedwongen worden tot misdrijven.

3.1. | Eerste profiel: slachtofferschap

In het eerste profiel is er nog duidelijk sprake van slachtofferschap en erkent de rechtbank ze expliciet als slachtoffer.

Een loverboy van het Hongaarse prostitutiedossier, dat verder aan bod komt in dit verslag[192], had bij drie slachtoffers een kind en een vierde slachtoffer was zwanger van hem (zie kader fenomeenschets: *Hongaarse loverboy en zijn manipulatietechnieken*). Hij had de vier vrouwen tot prostitutie aangezet. Twee van hen werden als slachtoffers van mensenhandel erkend onder wie ook de vrouw die strafrechtelijke feiten gepleegd had. Dat laatste slachtoffer kwam haar loverboy na zijn aanhouding in de

186 Aanpak loverboyproblematiek, Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid, Utrecht 2012; Folder Beware of Loverboys, Scharlaken Koord.
187 Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2012, *Bouwen aan vertrouwen*, pp. 9-40.
188 OVSE, *Policy and legislative recommendations towards the effective implementation of the non-punishment provision with regard to victims of trafficking*, 22 april 2013.
189 Het niet-bestraffingsprincipe van slachtoffers is een specifiek systeem voor lidstaten die het Verdrag van de Raad van Europe over mensenhandel tekenden en voor de EU-lidstaten. Het maakt ook deel uit van de plechtige engagement van de OVSE sinds 2000. Zie het jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2013, *Bouwen aan vertrouwen*, pp. 12-13.
190 Gezelschapsdames spelen een cruciale rol in het prostitutiesysteem. Het zijn (ex-)prostituees die hun collega's moeten controleren, bars bewaken, de prostitutiegelden innen en contacten regelen. De werking van de gezelschapsdames situeert zich in een grijze zone. Enerzijds spelen ze een intermediaire rol in het crimineel systeem. Wanneer er een meisje wegvalt, contacteren ze zelf een pooier voor een nieuw meisje om zo zelf geen inkomensverlies te lijden. Omdat ze zo nauw met hen samenwerken, kennen ze alle pooiers. Anderzijds vormen ze een soort bescherming voor de prostituees. Ze zijn attentievol, zorgen voor hun veiligheid en regelen hun administratieve zaken.
191 Nationaal Rapporteur Mensenhandel (2009), Mensenhandel - Zevende rapportage van de Nationaal Rapporteur, Den Haag: BNRM, Oktober 2009; Siegel, D. & Blank, S. de. (2008). Vrouwen die in vrouwen handelen: de rol van vrouwen in mensenhandelnetwerken. Tijdschrift voor Criminologie, 1(50), 35-48.
192 Zie deel 2, hoofdstuk 2, punt 1.1.1. en hoofdstuk 4, punt 1.1., zie ook punt 2 van dit hoofdstuk.

gevangenis bezoeken en regelde nadien voor hem nog afspraken om andere meisjes in vitrinebars te plaatsen. Uit de telefoontap bleek dat zij na zijn aanhouding een ander meisje ook nog instructies gaf om te zwijgen tegenover de politie.

3.2. | Tweede profiel: de grijze zone

In het tweede profiel situeren de loverboyslachtoffers zich in een grotere grijze zone tussen slachtoffer- en daderschap waarbij de rechtbank hen niet meer als slachtoffers erkent maar ook niet als daders beschouwt. We presenteren hier drie verschillende typevoorbeelden. In het eerste voorbeeld verwijdert de referentiemagistraat tijdens het onderzoek een slachtoffer uit het slachtofferstatuut. In een ander voorbeeld stelt het parket, in de hoedanigheid van openbaar ministerie, het loverboyslachtoffer voor als een slachtoffer maar weigert de rechtbank haar als slachtoffer te erkennen. Tenslotte vervolgt het openbaar ministerie in het laatste voorbeeld in haar tenlastelegging een loverboyslachtoffer mee als beklaagde maar weigert de rechtbank haar te veroordelen voor mensenhandel.

In het Nigeriaanse dossier, dat verder aan bod komt in dit verslag[193], zat een minderjarig Nigeriaans meisje aanvankelijk in het slachtofferstatuut mensenhandel maar werd ze daar uit gezet door de referentiemagistraat mensenhandel.

Aanvankelijk was ze in Nigeria gerekruteerd om als prostituee te komen werken. Ze had de belofte gekregen om veel geld te verdienen. Bij haar vertrek had ze een voodoo-ritueel ondergaan waarbij ze beloofd had al haar verplichtingen te zullen vervullen. Bij haar aankomst in België kreeg ze de boodschap dat ze eerst een zogezegde schuld moest afbetalen van 25.000 euro om zich vrij te kopen. De hoofdbeklaagde was een loverboy en verleidde haar zodat ze verliefd op hem werd en een relatie met hem begon. Hier werd de loverboytechniek niet als rekruteringsmethode maar als een bijkomende controletechniek gehanteerd om het slachtoffer extra afhankelijk te maken in België.

De loverboy slaagde erin haar aan te zetten tot het plegen van strafrechtelijke feiten en ze in te zetten bij de uitbuiting van andere prostitutieslachtoffers. Die getuigden later dat dit minderjarige loverboyslachtoffer hen in het station Brussel-Zuid had opgewacht en hen in opdracht van haar loverboy hun prostitutieplaats toegewezen had. Daarnaast bleek uit de telefoontap dat ze zelf in Nigeria bezig was met de rekrutering van nieuwe minderjarige slachtoffers die haar plaats zouden innemen en voor haar zou komen werken. Dat was voor de referentiemagistraat het signaal dat ze zich als Nigeriaanse *madame*[194] begon te manifesteren en een bedreiging kon vormen voor de eigenlijke slachtoffers van mensenhandel. Daarom werd ze uit het slachtofferstatuut gezet.

In het Bulgaarse dossier Sliven[195] had het openbaar ministerie in zijn tenlastelegging tegen de loverboy ook de prostitutiefeiten van een minderjarig slachtoffer opgenomen maar weigerde de rechtbank dat slachtoffer te erkennen.

Het dossier was in 2011 opgestart nadat een achttienjarig meisje was ontsnapt van haar loverboy en via haar moeder de politie had verwittigd. Tijdens het onderzoek bleek dat bij een controle van de federale Brusselse politie dezelfde beklaagde reeds enkele jaren daarvoor werd opgemerkt in het gezelschap van een ander achttienjarig meisje dat zich prostitueerde in een bar. Dat meisje was als minderjarige een relatie met de beklaagde begonnen en meegekomen naar Brussel. Ze verklaarde haar inkomsten zelf te beheren en geen geld te moeten afstaan aan de beklaagde, die haar werk ook niet controleerde. Geen enkel element uit het onderzoek kon het tegendeel bewijzen.

Ondertussen was ze in 2011 zelf actief in het prostitutienetwerk en had ze op vraag van de beklaagde een geschikte prostitutieplaats toegewezen aan het nieuwe slachtoffer. Verder had ze via een geldtransferagentschap verdachte geldsommen overgemaakt aan verschillende personen te Sliven. Het openbaar ministerie had haar in de tenlastelegging zelf als slachtoffer toegewezen, maar de rechtbank is het daarin niet gevolgd.[196] Voor de feiten gepleegd tegenover deze jonge vrouw verleende de rechtbank haar het voordeel van de twijfel en sprak de beklaagde vrij.

193 Zie deel 2, hoofdstuk 2, punt 1.1.2.; Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2012, *Bouwen aan vertrouwen*, p. 70; Corr. Brussel, 24 februari 2012, 46ste k. (beschikbaar op www.myria.be) en Brussel, 31 oktober 2012, 13de k.

194 Zie deel 2, hoofdstuk 2, punt 1.1.2, a.

195 Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2012, *Bouwen aan vertrouwen*, p. 19; Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2011, *Het geld dat telt*, pp. 84-86.

196 Corr. Brussel, 30 mei 2012, 54ste k. Zie: Jaarverslag 2011, *op. cit.*, pp. 113-114.

Tenslotte, in een ander Bulgaars dossier[197] werd een loverboyslachtoffer voor haar betrokkenheid als gezelschapsdame in de tenlastelegging als medebeklaagde vervolgd door het openbaar ministerie.

De gezelschapsdame moest van haar loverboy, de hoofdbeklaagde, toezicht houden op andere prostitutieslachtoffers. Ze maakte deel uit van een crimineel uitbuitingsysteem waarbij geweld niet geschuwd werd. Zelf werd ze ook fysiek bedreigd door haar loverboy en moest ze zich blijven prostitueren.

Ze werd als medebeklaagde vervolgd voor verschillende inbreuken: mensenhandel, aanzetten tot en exploiteren van ontucht, deelname aan een criminele organisatie en illegaal verblijf. In haar gedetailleerde motivering schept de rechtbank duidelijkheid over de verantwoordelijkheid en de rol van iedere beklaagde. Wat de gezelschapsdame betreft, bleek uit telefoontaps dat haar loverboy controle over haar uitoefende. Hij verplichtte haar om te werken, ook al was ze vermoeid – een rustdag kreeg ze niet. Hij verweet haar bovendien niet evenveel te verdienen als een andere prostituee, en bedreigde haar wanneer ze bij haar terugkeer geen geld bij zich had. Tegelijk moest ze geld gaan ophalen bij een andere prostituee. De rechtbank oordeelde dat de tenlastelegging mensenhandel tegenover haar niet was aangetoond, omdat ze niet voldoende controle over de meisjes had om hun ontucht of prostitutie te bevorderen. Ze was immers zelf in de prostitutie terechtgekomen via haar partner, tegenover wie ze volledig onderworpen en afhankelijk was.[198]

3.3. | Derde profiel: daderschap

Het derde profiel vormen de voormalige loverboyslachtoffers die zich ondertussen volledig ontwikkeld en genesteld hebben in het daderschap. Ze gebruiken hun verleden als verdedigingsstrategie[199] en manifesteren zich aanvankelijk als zogenaamde slachtoffers. De rechtbank behandelt en veroordeelt hen desondanks als beklaagden.

In een Roemeens dossier[200] werden Romaslachtoffers in Roemenië gerekruteerd via de loverboymethode en nadien in het buitenland als seksslavinnen verkocht (zie *kader Via transitland en verkocht als seksslavinnen*).

Een vrouwelijke medebeklaagde was zelf ook als zestienjarige via de loverboymethode tot prostitutie gedwongen en had zich ondertussen opgewerkt in het prostitutienetwerk. Ze werkte er al acht jaar in en was getrouwd met de hoofdbeklaagde. Aanvankelijk manifesteerde ze zich ook als slachtoffer van de hoofdbeklaagde: bij haar interceptie bij de huiszoeking van de prostitutiebar gaf ze zich, net zoals de echte prostitutieslachtoffers, uit als een uitgebuit slachtoffer. Ze was wel niet geïnteresseerd in het slachtofferstatuut mensenhandel nadat de politie haar dit uitgelegd en aangeboden had.

Ze erkende bepaalde verantwoordelijkheden te hebben genomen in een prostitutie-organisatie die meisjes rekruteerde maar werd daar, naar eigen zeggen, toe gedwongen door de hoofdbeklaagde. Ze werkte ook in de prostitutie en moest nog altijd haar geld afgeven aan hem. Ze beweerde dat hij haar bedreigde en nog altijd onder zijn controle hield. De laatste tijd moest ze in zijn opdracht de andere meisjes in het geheim te controleren.

Tijdens het onderzoek werd haar huidige rol in het prostitutienetwerk ontmaskerd door de slachtofferverklaringen en de telefoontaps. Daaruit bleek dat ze gezag uitoefende over de meisjes en mee onderhandelde over hun koopsommen als seksslavinnen. Ze maande de slachtoffers aan om cocaïne te gebruiken om te kunnen blijven doorwerken en dwong hen seks te hebben zonder condooms omdat dat meer opbracht. Ze regelde ook een gedwongen abortus van een minderjarige die zes maand zwanger was van haar echtgenoot, de hoofdbeklaagde. De boreling leefde nog en werd gedood. (zie kader gedwongen abortus).

Tijdens het latere onderzoek herriep deze medebeklaagde haar aanvankelijke verklaringen en stelde geen slachtoffer te zijn en alles uit vrije wil gedaan te hebben.

197 Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2012, *Bouwen aan vertrouwen*, p. 19; Corr. Luik, 26 september 2012, 8ste k., beschikbaar op www.myria.be, bevestigd door Luik, 23 april 2013.

198 Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2012, *Bouwen aan vertrouwen*, p. 70-71.

199 Jaarverslag Mensenhandel en mensensmokkel 2012, *Bouwen aan vertrouwen*, p. 20.

200 Jaarverslag Mensenhandel 2013, *Bruggen slaan*, pp. 17 en 60 en 108; Corr. Leuven, 4 juli 2013, 17de k., beschikbaar op www.myria.be.

Gedwongen abortus

Dit Roemeense dossier bevat twee getuigenissen over dit voorval waarin de medebeklaagde, die zich als slachtoffer voordeed, een hoofdrol speelde. Een getuige verklaarde: "Het meisje moest een abortus laten plegen, ze was vijf of zes maanden zwanger, ze heeft pillen moeten slikken; de bevalling is op gang gekomen, het kind is geboren en viel gewoon op de vloer. Ik was er niet bij maar zag al het bloed op de grond, ik was dus niet aanwezig bij de feiten. Het kind leefde nog. De vrouw van I. (hoofdbeklaagde) heeft de boreling in de zak gestoken, ze heeft de zak dichtgeknoopt. Men vertelde dat het kind ook van I. (hoofdbeklaagde) zou zijn en daarom hield zijn echte vrouw zich bezig met de abortus."

Het minderjarige slachtoffer verklaarde zelf over haar abortus: "Voor de tweede zwangerschap (de ondervraging wordt afgebroken voor enkele minuten omdat de benadeelde partij is beginnen wenen) vond de tweede abortus plaats in de badkamer en ik werd bijgestaan door (...) en daarna is ook N. (de medebeklaagde; de vrouw van de hoofdbeklaagde) gekomen. De badkamer was met tegels op de grond en had een douche. Toen het kindje naar buiten is gekomen stond ik voor de wc-pot en is het op de tegels gevallen, ik was in shock. Het was (...) die mij geassisteerd heeft, zij heeft de navelstreng doorgesneden met een schaar en zij heeft het kindje in een kleine handdoek gewikkeld. Ik heb veel bloed verloren. Het kind werd van de tegels opgenomen door N. (medebeklaagde), en (...) heeft mij geholpen om mij aan te kleden om mij naar het hospitaal te brengen en ik weet niet wie het bloed in de badkamer opgekuist heeft. Ik ben ongeveer vijftien à twintig minuten van het kind weggebleven en in die tijd heb ik mij aangekleed om naar het hospitaal te gaan. Het kind was in leven toen ik de badkamer verliet omdat het zijn handjes bewoog en naderhand ben ik te weten gekomen dat het een jongen was. Toen het kindje geboren werd heb ik hard geweend. Later heeft men mij gezegd dat het kindje dood was."

Loverboyslachtoffers van gedwongen misdrijven

Verschillende studies[201] maken ook melding van slachtoffers van loverboys die buiten de prostitutiesector uitgebuit worden. De loverboys kunnen hun slachtoffers in dat geval ook aanzetten tot het plegen van gedwongen misdrijven zoals drugstransporten en gedwongen diefstallen. De Nederlandse Rapporteur mensenhandel haalt daarbij dossiers aan waarbij de slachtoffers aanvankelijk in de prostitutie en daarna als drugskoeriers ingezet werden maar ook slachtoffers die daarvoor nooit in de prostitutie gewerkt hadden.[202]

3.4. | Conclusie

Deze korte analyse toont dat de benadering van het niet-bestraffingsbeginsel bij loverboys en hun slachtoffers een interessante blik werpt op de strategieën van prostitutienetwerken. Onderzoek naar dat fenomeen is leerrijk om een beter zicht te krijgen op de slachtoffers die in kleine of in grote mate in het daderschap stappen en wat hen daartoe drijft. Op die manier kan de beleidsaanpak mogelijk worden bijgestuurd. Daarnaast is het belangrijk dat magistraten dit geval per geval voldoende grondig bekijken en analyseren om er dan de juiste kwalificatie aan te kunnen geven.

201 Verwey-Jonker-instituut, Loverboys en hun slachtoffers, inzicht in aard en omvang problematiek en in het aanbod aan hulpverlening en opvang, Breda 2011; Nationaal Rapporteur Mensenhandel (2009), Mensenhandel - Zevende rapportage van de Nationaal Rapporteur, Den Haag: BNRM, Oktober 2009.

202 Nationaal Rapporteur Mensenhandel (2009), Mensenhandel - Zevende rapportage van de Nationaal Rapporteur, Den Haag: BNRM, Oktober 2009.

Externe bijdrage: SOS minderjarige slachtoffers van mensenhandel

Johan Vangenechten, stafmedewerker Minor-Ndako vzw

Al enkele jaren is het aantal niet-begeleide minderjarige slachtoffers van mensenhandel bijzonder laag. De meeste minderjarigen die worden geregistreerd zijn bovendien kinderen van meerderjarige slachtoffers. Dit overzicht[203] van de nieuwe slachtofferdossiers van minderjarigen bij de Dienst Vreemdelingenzaken illustreert deze bewering.

Jaar	Totaal nieuwe dossiers	Waarvan minderjarige slachtoffers	Waarvan niet-begeleide minderjarigen
2011	149	20	8
2012	157	19	8
2013	129	5	2
2014	156	10	4

Er zijn een aantal factoren die begrijpelijk maken waarom het aantal zo laag is.

- Niet-begeleide minderjarigen die slachtoffer zijn van mensenhandel moeten geen medewerking verlenen aan een gerechtelijk onderzoek om opvang en bescherming te krijgen. Zij kunnen sowieso terecht in de hulpverlening voor niet-begeleide minderjarigen tot ze de meerderjarigheid bereikt hebben. Bij volwassen slachtoffers ligt dat anders.
- Veel slachtoffers durven hun verhaal niet vertellen uit angst voor represailles tegen henzelf of tegen hun familie.
- Soms kunnen de slachtoffers geen bruikbare informatie aandragen omdat ze zo jong zijn. Denk bijvoorbeeld aan kinderen van 5 à 6 jaar oud die worden vergezeld door een passeur.
- Bij de smokkel of exploitatie van jonge minderjarigen is de familie vaak op één of andere manier betrokken. Voorbeelden zijn: ouders de hun kind toevertrouwen aan een passeur, kinderen die moeten bedelen of diefstallen plegen voor een netwerk gerund door een oom of grootouder. Het is dan bijzonder delicaat om verklaringen te vragen van het slachtoffer. Daarmee vraag je een kind zich tegen zijn familie te keren.

Tegelijkertijd willen we niet verhullen dat we ons ernstige zorgen maken over de detectie van minderjarige slachtoffers. In elke Vlaamse provincie is er een netwerk voor crisishulpverlening. Minor-Ndako maakt deel uit van zo'n crisisnetwerk . Een van de afdelingen (leefgroep voor kinderen van 0-12 jaar) houdt permanent twee bedden vrij voor crisisopvang. In de andere (residentiële) afdelingen wordt er crisisopvang geboden naarmate er plaats is.

Door die crisisopvang hebben we veel ervaring opgedaan met potentiële slachtoffers van mensenhandel maar helaas ook heel wat zaken gezien die we zorgwekkend vinden:

- **Onzorgvuldigheid**. Kinderen worden betrapt bij woningdiefstallen. In een mum van tijd wordt de zaak geklasseerd. Volwassenen komen de kinderen ophalen. Er wordt niet genoteerd wie die volwassenen zijn. In een vrachtwagen wordt een groep mensen aangetroffen waaronder een jongen van dertien. In de signalisatiefiche noteert de agent dat de jongere in het bezit is van een GSM. Er wordt geen poging gedaan het nummer te achterhalen. Twee dagen later verdwijnt de jongen. Aan de hand van het telefoonnummer had men hem misschien kunnen opsporen.
- **Voorgeschreven procedures niet volgen**. Bij acties tegen mensensmokkel wordt de aanwezigheid van minderjarigen niet altijd aan de bevoegde instanties (Parket, Dienst Vreemdelingenzaken/Dienst voogdij) gemeld. De betrokken minderjarigen krijgen een brief mee waarin staat dat ze zich de volgende morgen zelf moeten aanbieden in Brussel bij de Dienst Voogdij maar geen ticket of begeleiding om daar te geraken.
- **Geen bescherming**. Een man en een kind worden aangehouden op de luchthaven. Volgens de reisdocumenten gaat het om een vader en dochter, maar het kind aan de grens is niet het kind op de foto in het paspoort. De politie start een onderzoek en zoekt opvang voor het kind. Het Parket Jeugdbescherming wordt niet ingeschakeld. Het kind verblijft in een open centrum zonder tussenkomst van een plaatsende instantie. Voor een crimineel netwerk is het niet moeilijk het kind te recupereren.
- **Geen bescherming en geen onderzoek**. Vier meisjes tussen 9 en 11 jaar oud worden betrapt op woninginbraken in een villawijk. Omdat er weinig bewijzen zijn wordt de zaak onmiddellijk geseponeerd. Drie meisjes worden opgehaald door familie, het vierde blijft achter. Tenslotte wordt er opvang gezocht en een voogd aangesteld. In de volgende dagen komen er onrustwekkende elementen naar boven.

203 Informatie van de Dienst Vreemdelingenzaken, deels uit gepubliceerde documenten, deels verkregen bij de Cel Minteh.

Het gerechtelijke dossier kan niet heropend worden. Er is geen jeugdrechter aangeduid. Het meisje wordt opgevangen in vrijwilligheid, iedereen kan haar komen ophalen. 'Grootouders' (er zijn geen documenten om dit te staven) dienen zich aan om het kind op te halen.

– **Bevoegdheidsverdeling**. Kinderen die op de luchthaven die onderschept worden omdat er wellicht sprake is van mensensmokkel, worden in regel opgevangen in het netwerk van Fedasil. Zou het niet beter zijn deze kinderen onder de hoede van een jeugdrechter te plaatsen in een voorziening van de jeugdzorg? Daar kan leeftijdsadequate opvang geboden worden in kleinschalige groepen en is er meer bescherming tegen mensen van buitenaf. Zo ja, welke capaciteit hebben de gemeenschappen voor deze (vaak jonge) kinderen?
– **Vorming eerste lijn**. Kinderen die in georganiseerd verband diefstallen plegen kan je beschouwen als daders of als potentiële slachtoffers. Hebben de diensten die betrokken zijn bij de crisishulp vorming gekregen om het aspect van mogelijk slachtofferschap te zien? Hebben de voorzieningen die crisishulp bieden handvaten om die kinderen adequaat op te vangen?
– **Geen aangepast hulptraject**. Jongens van dertien die in de laadbak van een vrachtwagen kruipen, kinderen die diefstallen plegen in opdracht, jonge meisjes die in de prostitutie belanden: Deze kinderen en jongeren mogen niet als dader benaderd worden. Maar opvang en begeleiding in een volledig open structuur is misschien ook geen afdoend antwoord. Minor-Ndako probeert aanklampend te werken en door beveiligde maar open opvang te bieden en het maximum te doen om een ondoordacht vertrek te voorkomen. Het handvol plaatsen dat we kunnen aanbieden is te klein (enkel crisisopvang en voor zover er plaats vrij is) en heeft zijn beperkingen. We blijven een open voorziening. Wie in de leefgroep zit kan contact onderhouden met de buitenwereld via internet en GSM (eventueel via de andere bewoners). In sommige situaties is het beter om toezicht uit te oefenen op de communicatie met de buitenwereld.

Voor alle duidelijkheid, het is niet de bedoeling om zo veel mogelijk slachtoffers in de speciale beschermingsprocedure te hebben. De eerste bekommernis moet zijn dat er geen exploitatie van minderjarigen meer is. De wetgever heeft het belang hiervan aangegeven de strafmaat te verdriedubbelen wanneer het slachtoffer van mensenhandel of mensensmokkel minderjarig is. De bestrijding van exploitatie kan niet afhankelijk gemaakt worden van verklaringen van minderjarigen en medewerking aan het gerechtelijk onderzoek. De familie is vaak - bewust of onbewust -betrokken bij de exploitatie. We mogen niet verwachten dat kinderen verklaringen afleggen tegen de volwassenen die voor hen gezorgd hebben. We kunnen hen evenmin kwalijk nemen dat ze vertrouwen stellen in personen die dat vertrouwen misbruiken. We moeten manieren vinden om exploitatie en manipulatie een halt toe te roepen en de kinderen die mogelijk slachtoffer werden van deze praktijken passende bescherming aan te bieden, zelfs wanneer ze geen medewerking verlenen aan een gerechtelijk onderzoek.

Opsporing en vervolging is vanzelfsprekend belangrijk, maar de opsomming hierboven leert ons dat er nog heel wat werk is op het vlak van de samenwerking op de eerste lijn. Zorgvuldigheid, eenduidige en werkbare procedures, nadenken over passende hulpverlening, samenwerking tussen bestuursniveaus om dit samen aan te pakken, ... Dit zijn geen nieuwe zaken. Het actieplan Mensenhandel 2012 - 2014[204] stelde het zo: "*Ondanks het bestaan van deze bepalingen moet worden vastgesteld dat de kwestie van bescherming van minderjarigen in de praktijk, door de complexe structuur van het beschermingssysteem van de jeugd, de voogdij en de specifieke procedures inzake mensenhandel, nog voor problemen zorgt.*" (p. 23)

"*Bovendien moet er specifieke aandacht naar de kwestie van de uitbuiting van minderjarigen in het algemeen (bedelen en gedwongen plegen van misdrijven) uitgaan. Hiertoe werd een specifieke strafbaarstelling in 2005 goedgekeurd. De zeer jonge minderjarigen kunnen, meer dan wie ook, tot bedelarij worden aangezet. De kennis van dit fenomeen blijft evenwel beperkt. Deze kwestie zal bijgevolg moeten worden bestudeerd en er zal moeten worden nagegaan welke oplossingen kunnen worden aangebracht.*

Ook het feit dat sommige minderjarigen zich aan de voorziene begeleidingsmaatregelen onttrekken verdient de nodige aandacht. Dit verhoogt immers het risico op een nieuwe uitbuiting. Er moet dus een specifieke opvolging van deze situaties worden verzekerd en oplossingen worden overwogen die gericht zijn op het voorkomen van dit risico." (p 24)

België staat in de Europese Unie en daarbuiten bekend om zijn voortrekkersrol in de strijd tegen mensenhandel. We hebben goede wettelijke instrumenten, een professioneel opsporingapparaat en een humane benadering van slachtoffers (opvang en bescherming voor wie medewerking verleent aan een gerechtelijk onderzoek naar de feiten). Het samenspel van die drie zorgt voor sterke resultaten. De bestrijding van exploitatie van minderjarigen blijft ver achter. Dat moet dringend veranderen. Een politieinspecteur, parketmagistraat of opvangmedewerker kan dat niet alleen. Er is een nieuw

204 www.dsb-spc.be/doc/pdf/ACTIEPLAN_C_MH_NL_2012.pdf.

elan nodig dat alle schakels met elkaar verbindt en er een sterke ketting van maakt.

Beveiligde maar open opvang

In 2011 werd Minor-Ndako geconfronteerd met de verdwijning van een kwetsbare minderjarige uit de crisisopvang. Verdwijningen komen uiterst zelden voor in onze voorziening. We vonden het belangrijk om na te gaan wat we kunnen doen om een dergelijk impulsief vertrek te voorkomen.

We gingen hiervoor te rade bij Esperanto, een Waalse voorziening van de jeugdzorg dat zich toelegt op de opvang van minderjarige slachtoffers van mensenhandel. Esperanto is ook een open centrum, maar het werken rond veiligheid en het voorkomen van een ondoordacht vertrek zit er verweven in het DNA van het pedagogisch concept.

Belangrijke zaken zijn :
- het voorkomen van verveling door het aanbieden van kleine activiteiten (maaltijd, douche, medisch onderzoek, wassen van de kleren, gesprek met tolk of met gespecialiseerde medewerker (jurist, psycholoog, ...);
- het aanduiden van een centrale persoon die alles mbt deze minderjarige van nabij opvolgt en die mee bewaakt dat er geen verveling is;
- het monitoren van de communicatie met de buitenwereld;
- Begeleidingsattitude: de begeleider is in de eerste plaats empathisch, geeft veel informatie en vertaalt de vragen van de jongere naar de gerechtelijke instanties, zonder in de plaats te treden van die diensten (politie, jeugdrechter, ...)
- De procedure voor opname houdt rekening met de gegevens die nodig zijn om een verdwijning te melden.

De eerste 48 uren zijn het meest cruciaal, daarna neemt het risico op verdwijning geleidelijk aan af.

Op basis van deze elementen heeft Minor-Ndako een eigen aanpak ontwikkeld. Die is niet zo ingrijpend als wat Esperanto biedt. Dat is normaal. Potentiële slachtoffers van mensenhandel zijn voor Minor-Ndako een doelgroep tussen andere.

Een kleine vergelijking

	Esperanto	Minor-Ndako
Onderwijs	Eerste maanden onderwijs in huis	**Onderwijs gebeurt steeds extern**
Toegang tot GSM/Internet	Bewoners hebben geen eigen GSM, toegang tot internet enkel in het kader van huisonderwijs + onder toezicht.	Meeste bewoners hebben eigen GSM, laptop in de leefgroep, free wifi
Verblijfplaats van de slachtoffers	**Afgelegen ligging Geheim adres**	Stedelijke ligging Geen geheim adres

De vraag hoe je in een open structuur een impulsief vertrek kan voorkomen is aan de orde voor alle diensten die eerste lijnsopvang bieden. Iedere voorziening kan nadenken over de eigen grenzen en binnen dat kader zelf iets uitwerken. Door deze oefening te maken kan wanneer er een vraag komt naar veilige opvang, informatie geven over je mogelijkheden en beperkingen op dit vlak. Die vraag wordt gesteld in het kader van mensenhandel, maar ook bij andere problematieken, zoals eer-gerelateerd geweld of kindhuwelijken.

Minor-Ndako is een voorziening van de Bijzondere Jeugdzorg van de Vlaamse Gemeenschap. De vereniging werd in 2002 opgericht om de meest kwetsbare niet-begeleide minderjarigen kleinschalige en kwaliteitsvolle opvang te bieden. Vandaag is Minor-Ndako een middelgrote voorziening met meer dan 80 medewerkers, vier vestigingsplaatsen (Aalst, Anderlecht, Asse, Brussel) en een gediversifieerd hulpaanbod. We bieden opvang en begeleiding aan 66 niet-begeleide minderjarigen maar daarnaast ook aan 44 gezinnen en kinderen uit Brussel en Vlaams Brabant.

We willen de instroom van niet-begeleide minderjarigen in de Jeugdzorg faciliteren. Daarom hebben we een aanmeldpunt waar minderjarigen en hun voogd terecht kunnen voor een aanmeldingsgesprek. Daarnaast hebben we ook verschillende aanvullende projecten die geen deel uitmaken van de Jeugdzorg. Lisanga is het langst-lopende project. Het biedt woonbegeleiding aan 30 niet-begeleide minderjarigen die een beschermingsstatus hebben als vluchteling. Karavenserai is een woonproject waar vluchtelingen samenwonen met studenten. Verder zoeken we steunfiguren voor kinderen en jongeren die een heel klein sociaal netwerk hebben, is er een loop- en voetbalclub, gaan we spreken in scholen ....

Minor-Ndako is een naam die lang geleden werd bedacht. Minor betekent 'jongere' en Ndako 'onderdak'. De naam verenigt Latijn en Lingala en dat is precies wat wij ook willen doen: mensen van uiteenlopende achtergrond harmonieus doen samenleven.

Externe bijdrage: De methode van loverboys in Roemenië

Irina Ionela DIN, politieofficier, Roemeens nationaal agentschap tegen mensensenhandel

De laatste tijd gebruiken criminelen die zich inlaten met mensenhandel en uitbuiting van slachtoffers steeds minder fysiek geweld tegen hun slachtoffers om ze onderdanig te maken tegenover de netwerken van mensenhandelaars/uitbuiters. Ze doen dat op twee manieren. Ofwel gaan ze het slachtoffer materieel betrekken door hem of haar een deel van zijn of haar opbrengsten af te staan, ofwel gaan ze proberen het slachtoffer te overhalen via emotionele chantage. De meeste mensenhandelaars geven de voorkeur aan de loverboy-methode.

Voor een beter begrip van deze nieuwe rekruteringsmethode moeten we definiëren wat een loverboy precies is. Een loverboy is een man die bewust een vrouw afhankelijk gaat maken om haar tot prostitutie aan te zetten. De loverboy doet er alles aan om een volledige controle over het meisje uit te oefenen zodat hij de enige is naar wie ze luistert. Ze wordt verliefd op hem zonder te beseffen dat hij haar volledig in zijn macht heeft. In de meeste gevallen zal hij haar heel snel vertellen dat hij schulden of problemen heeft, die zij kan oplossen door seksuele betrekkingen te hebben met een van zijn vrienden of iemand anders aan wie hij geld moet, om op die manier geld te verdienen. Door ermee in te stemmen denkt ze hem uit de nood te helpen, terwijl het voor hem een pure business is.

De loverboy methode verloopt dus in verschillende specifieke stappen:

- De loverboy infiltreert in de vriendenkring van het slachtoffer of neemt rechtstreeks contact met haar op om haar vertrouwen te winnen;
- De twee beginnen een relatie waarbij de loverboy haar constant manipuleert door haar dure cadeaus te schenken, haar met affectie en liefde te overstelpen, haar een serieuze relatie voor te spiegelen en zelfs uitzicht te bieden op een huwelijk en een beter leven;
- Na een tijdje beslissen ze te gaan samenwonen of naar het buitenland te trekken om er te gaan werken. Daar valt de droom dan in duigen en duiken er zogenaamde financiële problemen op, die enkel kunnen worden opgelost door prostitutie van het slachtoffer.

Wat opvalt is dat die verschillende stappen elkaar snel opvolgen, waardoor het slachtoffer amper de tijd krijgt om te beseffen wat er gebeurt.

Om zijn doel te bereiken gebruikt de loverboy volgende technieken:

- De loverboy is altijd netjes, loopt er goed gekleed bij en houdt er een beschaafd taalgebruik op na. Hij is de ideale man waarvan het meisje altijd heeft gedroomd en door de belangstelling die hij voor haar heeft, krijgt ze het gevoel dat haar droom werkelijkheid wordt.
- Meestal kan de loverboy ook terugvallen op een breed crimineel netwerk dat hem constant van cash geld voorziet. Om haar te verleiden, overstelpt hij haar met dure geschenken. Die geschenkjes versterken ook de relatie. Het slachtoffer heeft het moeilijk te breken met iemand die haar met dure geschenken overlaadt. Voor heel wat meisjes die op die manier worden geronseld zijn die geschenken bovendien een manier om toegang te krijgen tot een wereld die voor hen tot dan toe onbereikbaar leek.
- Meestal maakt de loverboy het meisje zodanig van hem afhankelijk dat ze tot alles bereid is. Hij misbruikt haar gevoelens om controle over haar te krijgen, ze beschikt immers nog niet over de nodige maturiteit om te beseffen wat haar overkomt. Wat zij als liefde interpreteert is in feite niets anders dan controle/een levenspad dat hij voor haar uitstippelt en dat zij volgt. Daardoor wordt het voor haar wel heel moeilijk om hem te verlaten. Ze houdt zielsveel van hem en is volledig van hem afhankelijk. Ze koestert sterke gevoelens en beseft niet wat er gebeurt. Na verloop van tijd raakt ze verstrikt in de prostitutie en de mensenhandel en wordt het uiterst moeilijk om uit de klauwen van de mensenhandelaars te geraken. Soms schaamt ze zich ook te veel om terug bij haar familie of vrienden te gaan.[205]

Uit een analyse van de gevallen die het Roemeens nationaal agentschap tegen mensenhandel heeft opgevolgd en van de profielen van kwetsbare personen die via deze methode worden gerekruteerd, kan een aantal hypotheses naar voor worden geschoven:

Meestal worden de slachtoffers, vaak minderjarigen die nog niet over de nodige maturiteit beschikken, laaggeschoold zijn en die afkomstig zijn uit weinig gegoede een- of tweeoudergezinnen, door een onbekende gerekruteerd. Wat opvalt bij tweeoudergezinnen is dat het meestal om ouders gaat met een geringe betrokkenheid bij het leven van de kinderen, om gezinnen waar de relaties op scherp staan en waar zich feiten voordoen van huiselijk geweld, alcohol- of drugsgebruik. De minderjarige ziet het leven dat de loverboy haar voorspiegelt dan ook als een uitweg om uit die omgeving te ontsnappen. Dit toont aan dat de gezinsomgeving, de financiële situatie en de scholingsgraad sterk bepalen in welke mate iemand kwetsbaar is voor mensenhandel via deze methode.

Hieronder volgt ter illustratie een aantal gevallen van slachtoffers van deze methodes:

Geval 1: Het slachtoffer B.C. is afkomstig uit een ontwricht gezin (eenoudergezin, gescheiden moeder die met iemand samenleeft). Toen ze één jaar oud was, is ze bij haar grootouders aan moeders zijde terechtgekomen en is haar moeder naar Italië vertrokken om er te gaan werken. Het gezin staat er financieel niet erg goed voor en de enige inkomsten zijn het pensioen van de grootmoeder, een medische uitkering en een overheidstoelage voor minderjarigen. Het minderjarige meisje ging een tijdje naar school, behaalde zelf goede resultaten maar heeft de school uiteindelijk na haar zesde jaar vaarwel gezegd.

Voor het schooljaar 2012-2013 heeft de moeder nog geprobeerd haar naar Italië te laten overkomen maar daar had ze aanpassingsproblemen en na enkele maanden heeft ze besloten terug te keren naar haar grootouders aan moeders zijde. Steeds vaker begon ze te spijbelen.

Regelmatig liep ze van huis weg en door de overlevingsstrategieën die ze er in die periodes op nahield, werd ze een uitgelezen doelwit om slachtoffer te worden van seksuele uitbuiting, vooral toen die periodes zich steeds vaker voordeden en algemeen bekend raakten. Gezinsproblemen, gebrekkige communicatie binnen het gezin en sociale desintegratie hebben het jonge meisje extreem kwetsbaar gemaakt.

Begin februari 2014 loopt het jonge meisje van 12 jaar opnieuw weg bij haar grootmoeder om bij haar beste vriendinnetje in te trekken, een minderjarige die even oud is en dochter van M.U. Tussen februari en half september 2014 overtuigt M.U. het jonge meisje constant om er met hem seksuele betrekking op na te houden. Hij belooft haar dat hij van zijn vrouw zal scheiden (een vrouw van 20 die in Engeland woont) om met haar te trouwen.

Tijdens diezelfde periode deed hij haar valse huwelijksbeloften en maakte op die manier misbruik van haar bijzonder kwetsbare situatie als slachtoffer. Hij ronselde haar en bood haar onderdak om haar seksueel te kunnen uitbuiten. Hij verplichtte haar zich te prostitueren, zogezegd om geld te verdienen om hun huwelijk en de aankoop van een woning te kunnen betalen. Om in het begin haar vertrouwen te winnen, stopte M.U. haar regelmatig wat geld toe.

205 www.abolishion.org/lover-boy-part-4.

De procureurs van de directie onderzoek naar georganiseerde misdaad en terrorisme kwamen tot de volgende conclusie: "De minderjarige is in de val gelokt door bij haar de indruk te wekken dat ze haar leven zelf in handen nam en controleerde, en dat ze niet langer afhankelijk was van volwassenen (ouders, grootouders), waarbij ze totaal vrij was, zelf op financieel vlak, en inkomsten puurde, ook al waren die onbeduidend, uit de sekshandel die ze bedreef, en waarbij ze trachtte te bewijzen dat ze op prille leeftijd wel degelijk volwassen was, wat haar voor M.U., de verwerende partij, het ideale slachtoffer maakte".

Tijdens de periode waarin de minderjarige bij M.U. inwoonde, heeft H.V. met zijn smartphone opnames gemaakt terwijl het meisje seksuele betrekkingen had met zijn vriend. Deze video is later door andere bekeken.

Nog steeds tijdens de periode waarin de minderjarige bij M.U. inwoonde, heeft M.U. na overleg met zijn vrouw U.A.C, seksuele betrekkingen gehad met het minderjarige meisje van 12 jaar. Dit gebeurde voor de webcam terwijl hij via Skype met zijn vrouw sprak. Zijn vrouw zal de video die in die omstandigheden is gedraaid in Engeland verkopen voor een bedrag van 200 pond.

Op een avond heeft M.U. het jong meisje, vriendinnetje van zijn dochter, gevraagd om naast hem en enkele van zijn vrienden te komen zitten, o.a. H.V. en twee onbekenden. Terwijl zijn dochter naar haar kamer ging, profiteerde M.U. ervan om de minderjarige alcohol in te schenken. De vier mannen drongen er bij haar op aan om zich te bezatten. Ze hebben vervolgens van de situatie gebruik gemaakt om seksuele betrekkingen te hebben met het minderjarige meisje van 12 jaar.

Ook na het vertrek van zijn vrienden mocht de minderjarige van de verwerende partij haar grootmoeder niet contacteren. Hij sloot haar op in zijn huis, waaruit ze pas na een politie-interventie is bevrijd.

Geval 2: P.M.C. komt uit een tweeoudergezin. Ze is tweede kind en woont in het appartement van haar ouders in een stad in centraal Roemenië. De ouders en de oudste zus van het slachtoffer wonen en werken al jaren in Italië. De relaties tussen het slachtoffer en de andere leden van het gezin worden gekenmerkt door een totaal gebrek aan echte communicatie en psychologische ondersteuning. De enige steun die ze van haar familie krijgt is van materiële (financiële) aard.

Aanwijzingen dat er binnen het gezin sprake was van geweld zijn er niet. Het slachtoffer kon rekenen op financiële steun van het gezin zodra ze die nodig had. Ze deed seizoensarbeid en had dus geen stabiel inkomen. Het slachtoffer heeft haar studies (12 jaar) beëindigd zonder haar eindexamen af te leggen.

In de zomer van 2007 woonde het slachtoffer alleen in het appartement van haar ouders, die in Italië werkten. De zus van het slachtoffer was studente en woonde in een andere stad.

In die periode ontmoette ze C.D., met wie ze een relatie begon. Hij won haar vertrouwen, de gevoelens leken wederzijds en ze begonnen toekomstplannen te smeden.

In februari 2008 nodigde C.D. het slachtoffer uit op een vakantietrip naar Italië. Aangezien het koppel al een maand of 6, 7 samen was, leek die uitnodiging normaal. Ze stelde er zich dan ook geen vragen bij. Eind februari 2008 reden PMC en C.D. met de wagen naar Boekarest. C.D. zat achter het stuur.

Aan de luchthaven zei C.D. dat er een probleem was. Hij vertelde het slachtoffer dat ze alvast alleen naar Italië kon gaan, dat hij zijn vertrek een dag zou uitstellen en dat hij haar de volgende dag in Italië zou vervoegen. Hij stelde haar gerust en zei haar dat hij ter plaatse kennissen had die haar op de luchthaven van Venetië zouden opwachten.

In Italië werd P. M.C. opgewacht door twee meisjes die haar naar een appartement brachten, waar ze zou logeren in afwachting dat C.D. zou aankomen. Vanaf de eerste dag maakten de meisjes het slachtoffer duidelijk wat de ware reden achter haar komst naar Italië was, met name prostitutie voor rekening van C.D. Totaal verbaasd vroeg P. M.C. om uitleg. C.D. speelde het slachtoffer, zei dat hij wanhopig was, dat hij schulden had die hij niet kon terugbetalen en dat zij zijn enige hoop was.

Door zoveel chantage en aangezien ze geen middelen had om naar huis terug te keren, stemde het slachtoffer ermee in zich te prostitueren. 3 à 4 weken lang werkte ze als straatprostituee en stuurde het geld naar C.D. in Roemenië.

Na een interventie van de Italiaanse politie moest P. M.C. haar activiteiten staken en werd ze teruggestuurd naar Roemenië. C.D. wachtte haar op aan de luchthaven en bracht haar naar een huurappartement in Boekarest.

Onder druk van emotionele chantage prostitueerde het slachtoffer zich een vijftal maanden in Boekarest. Tijdens deze periode had het slachtoffer de intentie om niet langer te gehoorzamen en alle bruggen met C.D. op te blazen. Daarop is de controle van het slachtoffer uitgedraaid op bedreigingen en fysiek geweld van de mensenhandelaar

en zijn omgeving. Het slachtoffer kon dan ook niet anders dan gehoorzamen.

In augustus 2008 werd het slachtoffer naar Zwitserland gebracht waar ze zich één week heeft geprostitueerd, waarna de Zwitserse autoriteiten zijn tussengekomen. Daarna is ze in Duitsland terechtgekomen, waar ze zich tussen september 2008 en januari 2010 in verschillende clubs heeft geprostitueerd. Het slachtoffer verklaarde dat er in die clubs steeds iemand van de andere meisjes die er werkte, een oogje in het zeil hield.

Tijdens die periode heeft het slachtoffer gewacht tot er zich een gelegenheid aandiende om te ontsnappen aan de mensenhandelaars, om er zeker van te zijn dat ze haar met rust zouden laten en dat ze achteraf geen problemen meer zou krijgen.

In januari 2010 was het slachtoffer om gezondheidsredenen in Roemenië en heeft ze contact opgenomen met B., een vroegere klant die er bij C.D. heeft op aangedrongen haar met rust te laten.

We willen erop wijzen dat van alle door het Roemeens nationaal agentschap tegen mensenhandel opgestelde indicatoren voor het inzamelen van statistische gegevens over slachtoffers van mensenhandel, één bijzondere indicator voor de via deze methode geronselde slachtoffers ontbrak. Uit de analyse van de beschikbare gegevens en informatie[206] bleek dat de meest kwetsbare categorie in het kader van mensenhandel vrouwen waren (74 % van het totale aantal), en dit zowel voor minderjarigen als voor volwassenen. Verder bleek dat seksuele uitbuiting een van de meest verspreide vormen van uitbuiting van slachtoffers van mensenhandel bleef (63 % van het totaal) en dat een geringe scholingsgraad een van de meest bepalende factoren was om slachtoffer van mensenhandelaars te worden. 47 % van alle slachtoffers had amper de eerste cyclus van het secundair onderwijs[207] achter de rug op het ogenblik dat ze in handen van de mensenhandelaar zijn gevallen en 32 % had een diploma secundair of beroepsonderwijs, of was van plan dat diploma te behalen, op het ogenblik dat het misdrijf mensenhandel was gepleegd. Uit een analyse van de gegevens over de sociale banden tussen de ronselaar en het slachtoffer en uit de gegevens over de rekruteringsmethode, blijkt dat de slachtoffers in 89 % van de gevallen (671 van de 757 slachtoffers) via een rechtstreeks contact met de ronselaar worden benaderd. Tijdens diezelfde periode werd 47 % van de slachtoffers gerekruteerd via een bekend persoon en 39 % door een vreemde.

Dus ook al worden de slachtoffers die via de loverboy-methode worden gerekruteerd niet afzonderlijk geïdentificeerd, toch zorgen de terugkerende specifieke kenmerken van de methode bij steeds meer slachtoffers voor een zekere sensibilisering over de potentiële risico's ervan. Daarom heeft het Agentschap[208] in 2011 de campagne "Your boyfriend may be a loverboy" gelanceerd om het publiek, en vooral dan jonge vrouwen tussen 17 en 26 jaar, te sensibiliseren over de methodes die ronselaars gebruiken om slachtoffers te rekruteren en hen op die manier weerbaarder te maken.

In dit verband werden in meer dan 130 universiteiten, hoge- en middelbare scholen preventiecampagnes georganiseerd. Meer dan 11.000 studenten en leerkrachten hebben die bijgewoond en de impact was enorm.

Deze rekruteringsmethode diende trouwens als inspiratiebron voor de Roemeense filmmaakster Catalin MITULESCU. Het Agentschap heeft haar film Loverboy en het thema dat erin aan bod komt gebruikt om tijdens een aantal bijeenkomsten met vertegenwoordigers uit de doelgroepen te wijzen op de concrete aspecten van de loverboy-methode.

206 De analyse had betrekking op de statistische gegevens over de in 2014 geïdentificeerde slachtoffers.

207 Een slachtoffer dat tot een specifieke onderwijscategorie behoort is een slachtoffer dat op het ogenblik van de mensenhandel is afgestudeerd of op het punt staat dit te doen in die bepaalde categorie.

208 Roemeens nationaal agentschap tegen mensenhandel.